Published and distributed under permit (No. 322), autho rized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of New York, New York. — By order of the Presi dent, A. S. BURLESON, Postmaster General.

שנה חמישית HATOREN גליון יג (קיג)

התורן

עתון שבועי
יוצא בכל יום ששי

התוכן

VOL. V NEW YORK, JUNE 7, 1918 No. 13 (113)

HATOREN
Published Weekly by
HATOREN PUBLISHING ASS'N, Inc.
(A. Lubarsky, Pres., Sol. Lamport, Treas., A. S. Orlans, Sec'y).
44 EAST 23rd STREET, NEW YORK
Telephone, Gramercy 6944

מחיר „התורן"
לשנה — $4.00 לחצי שנה — $2.00
בחוץ לארץ ובקנדה:
לשנה — $4.50 לחצי שנה — $2.25
לפתות מחצי שנה אין החתומה מתקבלת
הכתובת:
Hatoren, 44 East 23rd St., New York

SUBSCRIPTION RATES:
One year—$4.00 Six months—$2.00
Foreign Countries and Canada:
One year—$4.50 Six months—$2.25
Single copy 10 cents
Entered as second-class mail matter at the Post Office of New York, August the 11th, 1913.

מחיר גליון 10 סנטים

הוצאת „תרבות"

הוצאת הספרים „תרבות", שנוסדה על־יד ההסתדרות „תרבות" בקליבלאנד, אוהאיו, נגשת להוציא קובץ ספרותי רב חכמות והתוכן שם הקובץ

„העברי הצעיר"

הקובץ „העברי" יהיה מוקדש ברובו לכל הכחות הצעירים, לרבות גם המתחילים המחוננים המתגעגעים על מרכז עברי לבבי משלהם ואין.

„העברי הצעיר" יהיה מוקדש ברובו לחומר לקוח מחיי היהודים באמריקה.

ב„העברי הצעיר" יבואו:

א) שירים, ספורים וציורים.
ב) בקורת.
ג) מאמרים על שאלות מנסרות בחלל עולמנו.
ד) רשימות.
ה) תמונות הסופרים שישתתפו בו.

„העברי הצעיר" שואף לרכז את כל סופרינו־חולמינו־צעירינו בעלי הנפש ובעלי הכשרון שבנו בלי הבדל מפלגה וזרם.

לשם זה אומרת ההסתדרות „תרבות" לקבוע שני פרסים — אחד בן שלשים והשני בן עשרים דולאר, לשני מספרים שיוציאו מתחת עטם את שני הספורים היותר טובים בקובץ.

כל מי שעטו בידו ורגש בלבו יבוא ויזכה בפרסים.

לפנות אל:

I. N. ADLER, c. o. Levine
5809 Longfellow Ave. Cleveland, O.

בית־הספר הקליבלאנדאי נושא את ברכתו, ברכת מזל טוב, לשני המורים היקרים, העברים הנאמנים והציונים המצוינים, מר יעקב שפירא ומרת צפורה בת־נתן ליום בואם בברית חנשואין. יהי רצון, שזווגם יעלה יפה, שיקימו את ביתם הנאמן בירושלים הגאולה והבנויה, והאור החדש המאיר על ציון יאיר את דרכם בחיים.

משה אלימלך לוין,
קליבלאנד, אוהאיו. מנהל בתי־הספר הצבוריים.

באי־כח „התורן" מר דוד כהן יבקר בשבוע הבא את מדינת רהוד איילאנד וסביבותיה.
אנו מבקשים את טובי קוראינו להיות לו לעזר בעבודתו הפוריה בשביל „התורן".
הנהלת „התורן".

VOL. V NEW YORK, JUNE 7, 1918 No. 13

התורן

יוצא לאור על־ידי
חברת התורן

א. א. לוברסקי, נשיא
ש. לאמפורט, גזבר
א. ש. אורלאנס, מזכיר

העורכים
ד"ר שמריה לוין
י. ד. ברקוביץ

שנה חמישית ניו־יורק, כ"ז סיון, תרע"ח גליון שלשה עשר

פרשת השבוע

שֶׁטַח וְשִׁטְחִיּוּת.

אין אָנו יודעים, אם לורד בריים, מי שהיה ציר של הממשלה הבריטית בארצות־הברית, התכוון לשם מטרה מיוחדת, כשהדפיס את מאמרו בירחון „המנורה" על־דבר גבולותיה של התישבות חדשה אפשרית בארץ־ישראל, מפני שקשה לגלות את כונותיהם של שרים רמים, הנכנסים לסוג „מי שהיה", אחרי עזבם את משרותיהם. אולי יש לו ללורד בריים חשבונות עם ממשלתו הוא, ורצה במאמרו לירות בה חצים אחרים, בהוכיחו, שכל ההבטחה האנגלית בדבר יסוד מדינה עברית בארץ־ישראל אין לה ערך גדול, פשוט מפני שארץ־ישראל מדינה קטנה ומצערה היא ולא תוכל לקלוט אל תוכה, מפני מדת שטחה המצומצם, יותר משלש מאות אלף איש, נוספים על הישוב הנמצא כבר בארץ. כך עולה לפי חשבונו של לורד בריים. ואפשר, כי לא אל הממשלה הבריטית קלע לורד בריים במאמרו, כי־אם אל ההסתדרות הציונית. לא כל אחד מהבריטים מחויב להיות ממליציה ומגיניה של הציוניות, ואין שום ספק, שאפשר לנו למצוא גם באנגליה, בין החוגים העליונים של החברה, אנשים שאין דעתם נוחה מהבטחת ממשלתם בדבר הגשמתה של הציוניות. ואם גם יש לנו רשות לדרוש אפילו מאנשים כלורד בריים, כי בשעה שהם באים להוציא משפט על דברים מדיניים, יאמתו את מסקנותיהם באותות ובמופתים לקוחים מהספרות, הנוגעת אל הענין שהם דנים בו, ולא להגיש אותן לפני הקורא בתור מפורסמות שאינן צריכות ראיה, — הנה אין אָנו עומדים על דרישתנו זאת ואָנו מוותרים עליה. אנחנו כבר יצאנו מעבדות והשתחררנו ממדה גלותית זו — להתלות ב„אילנות גדולים" ולתת חשיבות מיוחדת לכל מה שיצא מפי „גוי גדול", ואם גם איננו מומחה להמקצוע שהוא נוגע בו. אולם אם מסופקים אנחנו בדבר כונותיו של בעל המאמר הנזכר, אין אָנו מסופקים כלל בדבר כונותיו של עורך ירחונה של „המנורה". יודעים אָנו, כי להירחון הזה אין עוזרים תמידים, וכי, על כל פנים, הלורד בריים אינו נמנה על מספר עוזריו. מאמרים כזה של הלורד בריים נכתבים רק על־פי הזמנה מיוחדת מטעם המערכת, ומבינים אנחנו איפוא, מה ראה על ככה עורך הירחון לחפש דוקא אחרי מאמר כזה.

„המנורה" היא אגודה של תלמידים עברים מבתי־המדרש הגבוהים, ויש לה סניפים כמעט בכל ערי ארצות־הברית, שיש בהן בתי־ספר גבוהים, למן ניו־יורק ועד סאן־פרנציסקה, והיא קבוצת אלימנטים שונים, למן ציוניים גלויים ועד צעירים חסרי צביון ודמות מובהקים, שזה לא כבר התחשבו על אגף המתבוללים וכעת חזרו מעט בתשובה, „אוחזים בזה וגם מזה אינם מניחים את ידם", חצים מתבוללים וחצים לאומיים, והכרה בהירה על־דבר שאלת קיומנו אין להם.

העומד בראש האגודה הזאת הוא גם העורך של ירחון „המנורה", ומטעמים ידועים השתדל תמיד להראות בירחונו פנים שוחקות לכל צד. הוא לא רצה, כי התנועה הציונית, שהתחילה להתפשט בשנים האחרונות במהירות גדולה כל־כך בין הדור הצעיר של היהדות האמריקאית, תטביע את חותמה גם על אגודות „המנורה". כמעט בכל נאומיו באספות „המנורה" הגין על דעתו, שאָפיה של „המנורה" צריך להשאר כמו שהיה בשעת הוסדה של ההסתדרות, כלומר: אופי יהודי בתור שיטה מקובצת, שיש בה מקום לכל ההשקפות שבעולם על היהדות, וששום חבר מחברי ההסתדרות הזאת לא יוכל להתאונן, כי צר לו המקום — או רחב יותר מדי — בהסתדרות „המנורה". וכך נמשך הדבר עד הועידה השנתית האחרונה של אגודת־המתלמדים הזאת. בועידה האחרונה לא הועילו כל הסברותיו של מנהל „המנורה" וכל טעמיו ונמוקיו

להשאיר את ההסתדרות [illegible] ולפני [illegible] את
הזהב [illegible] באופן בולט [illegible] הציונית [illegible]
[illegible] מסויימת [illegible]
ההסתדרות להממשלה הבריטית על הבטחותיה בדבר
המדינה העברית בארץ־ישראל, ולמסור מודעה,
[illegible] מוכנת לעזור מצדה בכל כחותיה
[illegible] הרעיון הציוני.

לא נשאר לפני [illegible] כי־אם להכנע. ונכנע.

[illegible] באה התקוממה [illegible] מאמרו [illegible] בריים:
[illegible] לשם התוכחה? למה התקוטטתם? בשלמה היה
כל הרעש? הלא כל [illegible] על־דבר יסוד מדינה עברית
בארץ־ישראל אין לו שום יסוד בהמציאות. כי מי לנו
גדול מלורד בריים בכבודו ובעצמו, המוציא משפט קשה
[illegible] על עיקר השאלה?

[illegible] מנהיגי [illegible]
[illegible] מובן [illegible]
[illegible] מציאה [illegible] עליה. אבל כמו־מי אנו,
שה„פארווערטס" בעצמו [illegible], כי במעשי־ילדות הוא
עוסק, ובנראה, [illegible] חצים מאשפתו, אם משתמש
הוא באמצעים כאלה נגד הציונות. בבקשה, הניחו את
שאלת [illegible] לאנשים [illegible] מומחים ובעלי [illegible].
[illegible] מהפכים את שאלת [illegible]
[illegible]

הַחוֹפֶשׁ הָאִישִׁי וְהַחוֹפֶשׁ הַלְאֻמִּי

מאת

ראובן בריינין.

[illegible]

ושכח העורך הצעיר הנכבד, כי לא תהיה תפארתו
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ארץ־ישראל האנגלים, שלא
[illegible]
[illegible]
בא כעת איש, יהיה מי שיהיה, ורוצה לגלות [illegible]
או חדשות על־דבר שטחה של ארץ־ישראל ועל מדת בית־
קבולה בשביל ישוב חדש, והוא חולק על כל אלה
שקדמוהו, מבלי תת טעם לדבריו, — הלא אך צחוק הוא
עושה לנו.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
בארץ־ישראל יש עוד מקום לישוב [illegible]
נפש, אם אך ידעו להשתמש בכחות הארץ ובסגולותיה
המיוחדות. אבל, לפי דעתנו, אין צורך כלל לקרוא את
החוקרים בני תקופתנו ולהסתייע במסקנותיהם. עוד בימי
המכבים היו בארץ־ישראל חמשה מיליון יהודים, לפי
דעתו של גרץ, וכארבעה מיליון נפש, לפי דעתו של
קאסיל. והלא כל ילד יכול להבין, כי מימי המכבים ועד
היום לא התקפלה ארץ־ישראל, ולא הפסידה כלום ממדת
שטחה, ואם הארץ פרנסה בתקופה הקדומה ההיא מיליוני
נפש, יש רק להוסיף על המספר הזה ולא לגרוע ממנו,
לפי תנאי ההתפתחות שבהוה.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בריים, כדי להראות על־ידיו את הפועל היהודי, עד כמה

[illegible] כל [illegible]
[illegible]
[illegible]
מדת העוני, או להמתיק [illegible]
[illegible]
[illegible] (במובן האישי והלאומי) [illegible]
[illegible] תורת [illegible].

והכתוב מדבר לא רק על נכסי החומר, כי־אם גם על
נכסי הרוח, על קניניה ופירותיה של התרבות הגבוהה.
לא רק לעמים ידועים, לא רק למפלגות ידועות, לא רק
ליחידי סגולה, לאצילי הלידה או המטבע, כי־אם לכל אדם
צריך להיות חלק בהם. הכל צריכים ליהנות מנכסי הרוח,
ועל־ידי זה לא לבד שלא יתמעטו ולא יתדלדלו, כי־אם,
להפך, עוד יתרבו, יתעמקו וישתכללו.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

נקודת־הכובד של הדעות הרוחנית בזמננו אנו, היא לא
האמונה, לא ההשכלה הפנימית של האדם, כי־אם העבודה
התרבותית הלאומית. עבודה זו, בכל חלופי צורותיה
והשפעותיה הישרות והבלתי־ישרות, מביאה בלב בני האדם
את הכרת האחדות וההשתתפות, אם במובן הלאומי, אם
האנושי. עבודה זו מגבירה את רגש האחדות המוסרית
בכל הנאמנים בלבות בני־האדם, גם בשעה שהיא זה
כיום מרגיש היחיד במובן האישי והלאומי
את העונג והעצבות של חברו, בהרגשה נוחה, נשגבה ויותר
עמוקה. והרגשה זו אינה, מה שהיתה לפנים, עקרה,

[illegible] הקודמים, [illegible] העבודה זו [illegible]
[illegible]
אידיאלים רמים ורחוקים. כיום הננו דורשים מהמשוררים, [illegible] לנו [illegible]
[illegible]
כחותיו הפורים.

וגם האמנות, למרות היותה קלת-כנפים ובת-חורים על-פי טבעה ומהותה, אינה יכולה עוד להשתחרר מתכונותיה ותעודותיה של העבודה החברתית והלאומית. ברצונה או שלא ברצונה, מדעתה ושלא מדעתה, מקבלת האמנות השפעה מהשאיפה השולטת בתקופתנו ויונקת הימנה על-ידי צנורים שונים, גלויים וסמויים מן העין, מהרעיון החברתי והלאומי, גם בזמן שהיא מתנגדת לו. עוד ארנסט רינאן אמר: „גם הלוחם נגד זמנו לוקח הוא, גם שלא מדעתו, את כלי נשקו מאוצרות זמנו“.

תורת-המוסר של ימינו היתה לתורת החברה והלאום. תורה זו אינה עוסקת כיום רק בחשבונות הנפש של היחיד, כי-אם נטויה היא ביותר כלפי המציאות הפוריה, כלפי המעשים המוחשיים, כלפי גורלו של הכלל. תורת המוסר של ימינו מכוונת כלפי החנוך של דורות בריאים, שבעים ומאושרים.

* * *

אולם בתוך החיים המודרניים מורגש גם "נגוד" עז לשאיפה החברתית. ביחד עם הרעיון החברתי שולט בימינו גם רעיון מתנגד לו: רעיון ההשתחררות וההתפתחות המלאה של האישיות.

אם בדורות הקודמים היה נחשב הפרט, האדם היחידי, רק בתור אבר של הגוף החברתי, רק בתור אחת החוליות של שרשרת הקבוץ, הנה נחשב הוא האדם בימינו בעולם מלא בפני עצמו. אם בשנות-הבינים היו חיי הפרט ומנהגיו, צרכיו וספוקם מסודרים וקבועים רק לפי צרכי הקבוץ ותועלתו האמיתית או המדומה, הנה בימינו נהפך הסדר: החברה אינה אלא קבוץ מסודר ומאורגן של יחידים בעלי חפץ ורצון. הקולטורה של החברה אינה אלא הסך-הכולל של

[illegible]
ביצירתם. [illegible]
[illegible]

והשאיפה להתעצמותה ולהשתחררותה של האישיות [illegible]
[illegible]
על בני-אדם [illegible]

האישיות החפשית והמוסרית עתידה להיות נשמת החברה העברית, אם נשוב לחיות בארץ-אבותינו בתור עם העומד ברשות עצמו וגורלו בידו. האישיות הרוחנית אינה יצוקה גמורה, פרי מבושל ועצם שכבר פסק כח התפתחותו הפנימית, כי-אם בת בורא ומתאר, משנה ומתקנת, הוגה ובונה ומטביע את חליפות צורותיו על התוכן [illegible] ערכיה הפנימיים אינם קבועים, כי-אם נעלים ונשגבים, ובמרוצתם המלאה חיים הם מוסיפים בה [illegible] אמת והוד בחברה, שהאישיות משתמשת בזכויותיה ובאוצרותיה הפנימיים, שם גם המדעים והאמנות חודרים יותר לפנימיותם ונשמתם של הדברים; שם [illegible]; שם [illegible]

על־ידי החוק הפנימי של האישיות החפשית. האדם הוא שם אדון ועבד רק לעצמו. כמובן, מדובר פה רק על אותה האישיות החפשית במשמעותה הנכונה והצודקת. אישיות חפשית כזו מודה ומכירה גם בזכויותיה ותביעותיה של האישיות החפשית אשר לחבירה. חפשיותה האמתית והצודקת של אישיות האחד מחייבת, על־פי עצם טבעה, גם סייגים וגדרים ידועים, לבלתי שלול את חופש האישיות של השני. ולרעיון הצדק והמשפט העולמי יש מקום רחב־ידים גם בחברה כזו, שכבר התקינו שם בני האדם את עצמם בפרוזדור ההשתלמות עד הטרקלין, ששם צדיקים יושבים ונהנים מזיו החופש בלי כל עמל ובלי כל מלחמה, — אָמנם עוד רב הדרך.

ואם יגיע האדם בזמן מן הזמנים לקץ הדרך, למרום התעודה, לפסגת החופש האישי, החברתי והלאומי, אָז יחל האדם החפשי מלחמתו באיתני הטבע, ואָז יציב לו עוד הפעם מטרות רחוקות ויברא לו תעודות חדשות. ועד אָז עלינו לעבור שלש תחנות ראשיות בדרך התפתחותנו הקולטורית: חופש אישי, חופש לאומי וחופש אנושי. ומי שאינו הולך בדרך זו מחיל אל חיל — יורד הוא מדחי אל דחי.

החופש האישי, הבריא והרענן, מגביר את תביעותיה וזכויותיה של האישיות הלאומית. האישיות הפרטית אינה יכולה להיות שקועה זמן רב בחוגה הצר ובעניניה הפעוטים, ומתרוממת היא למעלת ההרגשה וההשגה, התביעות והזכיות של החופש הלאומי. בהמאה השמונה עשרה למספרם היה המושג המופשט של „האנושות" טובע את חותמו בכל ושולט על המחשבה והרגש של החושבים והאמנים, הסופרים והמשוררים. זו היתה אנושיות סתם, מין בליל אנשים. באה המאה התשע עשרה וגלתה המון יצירות אינדיבידואליות, וגם עזרה להתפתחותן ולהתבדלותן. ובה במדה שנתעשרו החיים הכלליים על־ידי רבוי הצורות, שפעת הצבעים והגונים של הלאומים השונים, באותה מדה נולדו מזה נגודים עצומים להשאיפות האנוכיות, הפעוטות והדלות, של היחידים, הפרטים. האדם המודרני החל להרגיש ולהכיר, כי אין אישיותו הפרטית יכולה להיות חפשית במלואה אלא על־ידי החופש הלאומי. החופש הלאומי שומר ומגין על הקוים היסודיים ועל עורק־החיים של חופש האישיות. האישיות הלאומית היא תהיה לגשר ולמעברה בין רגשות היחיד וחוג־עניניו המצומצם ובין רגשות הצבור ומטרות הכלל. וגשר זה נטוי על יסודות מוצקים בנפשו של האדם, ודוקא של אותו האדם, אשר הכיר והרגיש את כחו של החופש האישי. החופש של האישיות הלאומית, במדה שהיא מכירה ומודה בזכויותיה ותביעותיה של האישיות החפשית אשר ללאומים אחרים, — חופש כזה הוא גורם ראשי לחנוכו המוסרי של האדם המודרני. להעלים עין מזרם החיים הנובע ממקור החופש של האישיות הלאומית — אינו אלא עורון רוחני.

אין לכחש, שיש אָמנם נקודות ידועות של פרידה בין השאיפה האישית ובין השאיפה הלאומית, אולם שתי השאיפות הנמרצות האלה נפגשות בימינו, בכל אופן, בנקודה ראשית אחת, שהיא העיקרית: בהרמת־רוח האדם וערכו, בשכלול חייו החמריים והמוסריים. אולם גם בנקודה ראשית זו צפון במעמקים נגוד עצום, שיש בו סכנה להתפתחותו החפשית של האדם. ונגוד זה עצור בתכונתה של העבודה בצורתה החדשה, שגם היא אינה אלא מכוונה לטובתו ולרווחתו של האדם. הדברים צריכים באור.

העבודה, שהאדם בוחר בה בתור תחבולה להשגת מטרתו, ספוק צרכיו, מתחילה להיות חביבה עליו כשהיא בפני עצמה. בה במדה שהאדם הולך ומתקשר בעבודתו ומשקיע בה כחותיו וכשרונ'תיו, באותה מדה היא מתחילה להיות תכלית בפני עצמה ומביאה בלב בעליה נחת־רוח. וכיון שהגיע האדם למדרגה זו, הרי הוא הולך ומשתעבד מעט מעט, מבלי גם אשר יכיר בזה, לתעודותיה וחובותיה של עבודתו. העבודה הולכת ונעשית עיקר, והאדם, „נזר הבריאה", רק טפל לה. וכל שהעבודה היא יותר פוריה, כן היא בולעת יותר ויותר את כל האדם. העבודה הכבירה משחררת אָמנם את האדם מאנוכיות פעוטה, אבל יחד עם זה היא גם מטשטשת ומוחקת את צורת אישיותו ומגבלת את היקפה המוסרי.

ותקופתנו היא תקופת עבודה שלא היתה כמוה. העבודה בצורתה החדשה דורשת התרכזותם של כל כחות האדם. החוטים המקשרים אותנו בעבודתנו ועניניה הולכים ומתרבים כיום, הולכים ותופשים אותנו ברשתם הדקה והחזקה, ואנחנו נאחזים ונלכדים בה, כמעט שלא מדעתנו ורצוננו החפשי. החיים המודרניים מצטיינים ברצינות מיוחדה, שלא ידעוה כלל הדורות הראשונים. שרירות הרצון, הצלחת המקרה, תקות ההזדמנות הפתאומית הולכות ונכחדות מפני עצמת יד־הברזל של חוק הדברים, שאנו מטפלים בהם, מפני הכרחיות חוקי המכונה, קביעות סדרי העבודה ומשטר הענינים המשתעבדים אליהם. אולם אם מצד אחד דמותו של האדם החפשי הולכת ומתמעטת, הנה מצד השני רכש לו האדם המודרני בעזרת המכונה — גברתו — גם אדנות ותקיפות: הוא כובש לו את הטבע וסולל לו מסילה חדשה אל חיים חדשים, שבהם תהיה לו המכונה רק שפחה, רק כלי־שרת להגיע על־ידיה למטרות יותר גבוהות ויותר רחוקות. וגם היום, בתוך עצם שעבודו של האדם למוטות־הברזל ולממלכת הקיטור והחשמל, הריהו כבר מרגיש גדלות וחשיבות מיוחדה: הוא מכיר את חובותיו ותעודותיו שגדלו יחד עם עבודתו העצומה. בשריקות הקיטור, ברעש הגלגלים ובקשקוש מוטות־הברזל שומע האדם המודרני שירה חדשה, בשורת הגאולה החיצונית והפנימית, הגאולה האישית והלאומית.

העבודה בצורתה החדשה, בהרכבותיה הענקיות, מלמדת את האדם היחידי, העלול להשתקע במעמקי אישיות מופרזה וחולנית ולהתרחק מחובותיו החברתיות, — מלמדת אותו תורת הלל: „כשאני לעצמי מה אני".

העבודה, בצורתה החדשה, למדה את האדם, שהאמין יותר מדי בכחותיו ובהרחבת גבולות יכלתו, כי אינו אלא חסר־אונים וחדל־מרץ, בשעה שהוא פורש מעל הצבור. אין העבודה מצליחה בימינו בלי השתתפות הכחות, הרצונות והפעולות. בפני העבודה הענקית של הכחות המשותפים מרגיש גם בעל היחידות היותר קיצונית, מה מצער ודל הוא.

אולם העבודה הענקית בכחות משותפים עוצרת בקרבה סכנה גם להאישיות הבריאה, שבלעדיה אין ביכלתו של האדם להיות מאושר באמת. העבודה בצורתה החדשה הולכת יום יום ומסתעפת ומתחלקת לסעיפים ולפרטים דקים מן הדקים, והסתעפות זו חוסמת את העובד בגבול היותר צר, מסתירה מעיניו את האופן הרחב והחפשי של עבודתו; וסוף סוף גם מחשבתו הולכת ומצטמצמת בזוית צרה זו. פועל כזה הולך ונעשה, על־פי טבע עבודתו, ליתר קטנה ובלתי־חשובה במכונה גדולה ומרובת־ההרכבה. וכחות יצירתו הפנימית הולכים וגועים ופוסקים.

חזקה היא שאיפתו של האדם המודרני להתפתחות אישיותו; רוצה הוא ליהנות מחייו הפנימיים, מרשמי נפשו ומחזיונות רוחו. אולם העבודה מעכבת. אין העבודה בצורתה החדשה יכולה להעשיר את נפש העובד, להרחיבה ולהעמיקה על־ידי רשמים מן החוץ. מהירותה, תכיפותה ועצם זרמה של העבודה אינם נותנים לנפש המטפל בה את היכולת לקלוט ולספוג, לעבד ולעכל כל־צרכה אף חלק קטן מן אותם הרשמים, שהיא מביאה אליו מן החוץ. באופן זה: גם הרשמים היותר חזקים לא יכו שורש בנפש העובד. והנפש הולכת ומתדלדלת, למרות השאיפה העצומה של הדור להעשירה, להרבות את כחותיה ואפשריות התפתחותה.

והעבודה, שעל־פי טבעה ומהותה היתה יכולה וצריכה לאחד ולשתף את רוחות בני האדם, נהפכה, במצבה כיום, מברכה לקללה. עבודה זו העצימה את מלחמת־הקיום, את התנגשות הכחות והתלקחות התאוות והתשוקות. וכל אלה הדברים מנוולים את צורתו של האדם, מקהים את רגשותיו ומשתיקים את מחו בהמצאת תחבולות המכוונות להספקת צרכים שפלים. ונפש האדם הטהורה וצרכיה הנעלים מתאבלים, נאנחים ונאנקים באין־שומע, כי רעש גלגלי המכונות, סערות מלחמת־הקיום, צהלת המנצחים וגניחות המנוצחים בשוק־החיים, משתיקים את קולם. והקול הזה, — קול תביעותיה של הנפש, — אינו יכול להחנק, וקורא הוא לעזרה ולגאולה, למרות סערות המלחמה של איש ברעהו, מפלגה במפלגה, ועם בעם.

לגאולת נפש זו, לפתרון שאלת האישיות והלאומיות, אנו מחכים בציון החדשה.

לַמְנַצֵּחַ עַל הַמְּחוֹלוֹת

מזמור

מאת ח. נ. ביאליק

מְפִּים וְחֻפִּים! הַכּוּ בַתֻּפִּים!
מַלֲלַי, גִּלֲלַי! חָלִיל אֶל פִּיכֶם!
נִפְרוּ, כִּנּוֹרוֹת, מֵיתְרֵיכֶם הַמְרוּפִּים!
קוֹל אוֹמֵר: חֲזַק! – יָבֹא שַׁר בַּאֲבִיכֶם!

(עַיֵּן שִׁיר־עַם).

לֹא בָשָׂר, לֹא דָגָה, לֹא חַלָּה, לֹא לֶחֶם —
וּמַה כָּל הַדְּאָגָה? — הַיָּד עַל הַשֶּׁכֶם!

יֵשׁ אֵל בַּשָּׁמַיִם וְהוּא הַכֹּל יָכֹל,
לִשְׁמוֹ נָרִים רֶגֶל, נַגְבִּירָה הַמָּחוֹל.

וַחֲמַת כָּל נַפְשֵׁנוּ, לִבֵּנוּ הַבּוֹעֵר,
תִּשָּׁפֵךְ כַּיּוֹם בִּמְחוֹלֵנוּ הַסּוֹעֵר.

וְעָלָה הַמָּחוֹל בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים
לְהַחֲרִיד הָאָרֶץ וּלְהַרְגִּיז הַשְּׁחָקִים.

מְפִּים וְחֻפִּים . . .

לֹא דְבַשׁ וְלֹא חָלָב, לֹא טִפָּה שֶׁל יַיִן —
אַךְ כּוֹס הַתַּרְעֵלָה הֵן מְלֵאָה עָדֶן.
אַל תֶּחֱרַד הָרֵעַ: בְּשַׁאֲנַת „לְחַיִּים!“ —
עַד תְּמָה נִמְאוּהָ — וְגַלְגַּלּוּ שׁוֹקֵיהֶם!

וְהָלַךְ וְחָזַק וְגָבַר מְחוֹלְכֶם,
וּפְנֵיכֶם הִצְהִילוּ וְצָהֲלוּ קוֹלְכֶם,
וְאַל יִגַּע אוֹיִבְכֶם וְאַל יִגַּע אוֹהַבְכֶם
אֶת כָּל הַמִּתְחוֹלֵל בְּקֶרֶב לְבַבְכֶם!
מְפִּים וְחֻפִּים...

לֹא כֻתֹּנֶת, לֹא נַעַל, לֹא בֶגֶד וּמְכַסֶּה
מָה רַעַשׁ? — אֵין רָע! מַרְבֶּה כְסוּת — מַרְבֶּה מַשָּׂא!
עֲרֻמִּים וִיחֵפִים — כַּנְּשָׁרִים נַעֲקֹפָה,
נִתְנַשֵּׂא לְמַעְלָה, לְמַעְלָה, לְמַעְלָה.

נָעוּפָה בְּסוּפָה, נַעַבְרָה בִּסְעָרָה
מִמַּעַל לַיָּמִים שֶׁל פְּגָעִים וְצָרָה.
בַּנְּעָלִים, בְּלֹא נְעָלִים — הַאֵין הַכֹּל אֶחָד?
אִם כֹּה וְאִם כֹּה — סוֹף כָּל מָחוֹל לַשָּׁחַת!

לֹא נַחֲלַת אַחֲוָה, לֹא גַן וְצֵל קוֹרָה —
וּמַה כָּל הַחֲרָדָה? וּמַה כָּל הַמּוֹרָא?
הָאָרֶץ רְחָבָה, וְאַחַר בַּעֲלָה הַחוֹמָה
וּבָרוּךְ שֶׁהִמְצִיא לְעַמּוֹ מְנוּחוֹת!

וּבָרוּךְ שֶׁבָּרָא אֶת הָרָקִיעַ,
וְלֹא נִתַּן לָנוּ שֶׁמֶשׁ שֶׁל מִסְמְרֵי הָרָקִיעַ;
וּבָרוּךְ עַל שְׁאָר כָּל טוּבוֹתָיו הַגְּדוֹלוֹת —
הַלְלוּיָהּ בַּחֲצוֹצְרוֹת, הַלְלוּיָהּ בִּמְחוֹלוֹת!
מְפִּים וְחֻפִּים...

לֹא הוֹד, לֹא יְסוֹד, לֹא תִפְאֶרֶת וּתְהִלָּה —
הֲנִסְתַּמּוּ כָּל הַצִּנּוֹרוֹת? — חָלִילָה!
שׁוֹמְרֵנוּ לֹא יִישַׁן, לֹא יִשְׁכַּח עֲוֹן,
וְיִפְרָעֵם אוֹתָנוּ בְּשִׁבְטוֹ וּבְמַקְלוֹ.
וַאֲנַחְנוּ בִּכְרִיכוֹר עִרְפּוּרִים וּבְשִׁירָה
נְתַקֵּן כָּל מַה שֶּׁפָּגַמְנוּ בִּכְפִירָה;
וִיהִי מְחוֹל הַמָּוֶת וְשִׁירַת הַפְּגָעִים
כַּפָּרָה גְמוּרָה לְכָל הַחֲטָאִים!

מְפִּים וְחֻפִּים...

לֹא אָח וְלֹא קָרוֹב, לֹא דוֹד וְלֹא גוֹאֵל:
עַל מִי אַתָּה נִשְׁעָן? מִמִּי אַתָּה שׁוֹאֵל?
נִתְלַכְּדָה־נָא יַחַד, אִישׁ בְּאָחִיו יִתְמֹךְ:
חֲזַק, וְחַזֵּק, וְהֵחָזֵק, וְנִתְחַזֵּק!

וַיְהִי עֶרֶב אֶחָד רַגְלַיִם, סַנְדָּלִים,
וְשֵׂיבַת הַזְּקֵנִים וּשְׁחוֹר הַתַּלְתַּלִּים;
וַיִּסֹּב הַגַּלְגַּל, בְּלִי סוֹף וּבְלִי תְּחִלָּה
גַּם יָשָׁר גַּם הָפוּךְ — וְחָזַר חָלִילָה.

לֹא דִין וְלֹא רַחֲמִים, לֹא נָקָם וְשִׁלֵּם —
וְלָמָּה תַּחֲרִישׁוּן? — פֶּה שִׂימוּ לְאִלֵּם!

פֶּה שִׂימוּ לְרֶגֶל, וְיַיִן לַהַב קִצְפָּה —
וְתַנְּדוּ חֲמַסְכֶם לְאַבְנֵי הָרִצְפָּה!
וְהָיָה מְחוֹלְכֶם מְחוֹל עִוְעִים וּגְבוּרָה,
לְהַצִּית אֶת כָּל סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּמְדוּרָה.
וּבְסוּפַת הַמָּחוֹל וּבְנַהַם הַזְּמִירוֹת —
נַפְּצוּ רָאשֵׁיכֶם אֶל אַבְנֵי הַקִּירוֹת!

מְפִּים וְחֻפִּים! הַכּוּ בַתֻּפִּים!
מְלַלַי, גְּלַלַי! חָלִיל אֶל פִּיכֶם.
מְפִּים וְחֻפִּים
נִפְרוּ, כִּנּוֹרוֹת, מֵיתְרֵיכֶם הַמֻּרְפִּים!
וְכָל אוֹמֵר: חֲזַק! — תִּפַּח רוּחַ אֲבִיכֶם!

(„כנסת“).

אב התרע״ח, ביער מאלין.

ספורי מוטיל בן החזן באמריקה

שלום־עליכם
י. ד. ברקוביץ

[illegible]
ברוק. בעיני לא ראיתי זאת. אין מניחים לי להכנס לשם, מפני שאינני עדיין בר־מצוה. כל מה שאני יודע — יודע אני רק מפי השמועה, מפי אחי אליהו וחברנו פיני. [illegible]
[illegible] לפניהם דין וחשבון על כל מעשיהם אשר יעשו ועל כל ההרפתקאות אשר עברו עליהם במשך היום. [illegible]

אחי אליהו וחברנו פיני [illegible] מלאכה שונים. אחד מהם מלאכתו מלאכת חייט. כלומר: תופר הוא מכנסים, במחילת כבודו. והשני גהץ הוא. החייט באמריקה איננו עושה מלאכתו לבדו, אלא תופר במכונה [illegible] העשויה לכך. ואולם גם תפירה במכונה תורה היא, [illegible] שאהבתה למגר המגהץ אינה תופרת מאליה. אם כן [illegible]
[illegible] אין מקשין על אמריקה. אין לך דבר באמריקה, אשר יבצר מאיש לעשותו. באמריקה לומדים ומתרגלים לכל מלאכה. [illegible] מלאכת הכבנות, הכבנות הרי [illegible]
[illegible] בעיר מולדתם, מעבר לים, היו טבחים. אחי אליהו [illegible]

כיצד למד אחי אליהו את מלאכת התפירה במכונה — חידה היא. כחידת החייט של שמלות־הנשים, שלמד באמריקה את מלאכת המוהלים. אכן הרבה גלגולים נתגלגל אחי אליהו עד שזכה והגיע למדרגת חייט. מתחילה נתנו

ח.

לו יתור־בגדים, אלו שיורי־ארג שאין בהם צורך, להעבירם תחת המכונה. [illegible]
[illegible] ובזריזות יתירה. גם אותו הושיבו אל המכונה... [illegible] שהושיבו את אחי אליהו. גם לידו נתנו שיורי־ארג להעבירם אילך ואילך תחת המכחט. אלא שבא השטן והכשילו וקלקל את כל השורה: מרוב בהילותו ושקידתו היתירה ישרבב פיני את [illegible] תחת המכחט [illegible] נעשה לו, שהמכונה לא פגעה בידו [illegible] היה הצחוק בבית המלאכה [illegible]
[illegible] את ידיו ואת רגליו. ירוק שם־גנאי [illegible] גנב... ואף־על־פי־כן לא היתה הרעה גדולה כל־כך, אלמלא קרה את פיני מקרה אחר לא־נעים, כאשר יסופר להלן. [illegible]
[illegible] מלאכת התפירה, נמצא אחד ממיודעינו הישנים, [illegible] שונאו ובעל־דבבו של פיני מתמול שלשום — הלא הוא החייט ה"יסיני". בודאי לא שכחתם עוד את החייט ה"יסיני", אשר הפליג אתנו יחד בספינה אחת. ובודאי זכור תזכרו גם את הדבר הזה, כי החייט ה"יסיני" וחברנו פיני לא יכלו לדבר שלום איש עם רעהו. והנה מן השמים סייעו בידם, ששניהם יזדמנו לבית מלאכה אחד ולא זו בלבד, אלא שפיני לקה כפלים, ותבוסתו היתה שלמה. כי הנה בבית המלאכה הזה גדול כבודו של החייט ה"יסיני" וידו על העליונה. לא חייט פשוט הוא, [illegible] לחייטים לתפירה. ולא די לו גם בזה. אומר הוא, כי לא לאורך ימים יעמוד במלאכתו זו. נושא הוא את נפשו להעשות בקרב הימים רשם, כלומר: רושם רשומים וצר צורות לבגדים. עטרה זו של רשם אין למעלה ממנה בכהונת החייטים. הרשם מקבל שכרו חמישים שקל לשבוע, וגם

שבעים וחמשה שקל, וגם מאה שקל תשיג ידו! ברצות אלהים דרכי איש, כל הצנורות נפתחים לפניו. כמאמרה של גיסתי ברכה: „הקדוש־ברוך־הוא נוהג עם בריותיו כשורה: לזה נותן חבית יין, ולזה — מים במשורה“...

ה.

כשבא פיני לבית־המלאכה, מיד יצא לקראתו החייט ההייסיני. עמד כנגדו, נתן בו את משקפיו המבהיקות, תקע לו את כפו ואמר לו בלעז: „האו דו יו דו?“ כלומר: „מה שלומך, רב קרוב?“... הסתכל בו חברנו פיני בעיניו קצרות־הראי, תוהה עליו ומתפלא: מה טיבו של בר־נש זה? — ולא הכירו. ורק לאחר שהלז קרא לו בשם הספינה „פרינץ־אלברט“, נזכר פיני וידע, מי הוא העומד לפניו. והיה לו הדבר הזה, הוא אומר, כסלון ממאיר וכמחט בבשר החי. לבאורה, מה רעה עשה לו זה החייט ההייסיני? ואף־על־פי־כן, לוא גם ידוע ידע, הוא אומר, כי ירויח פה אלף שקל לשבוע, לא יעמוד בבית־המלאכה הזה אפילו רגע אחד! כלכל לא יוכל את החייט ההייסיני, תועבה הוא לו!...

ו.

בקיצור, פיני אינו רוצה עוד להיות חייט. הלך לבית־מלאכה אחר והשתכר שם בתור גהץ. כלומר: לפי־שעה הריהו בחזקת שוליא של גהצים. וכאשר ילמד את המלאכה על־בוריה, ילך מחיל אל חיל, למעלה, למעלה. עד היכן?

— דבר זה לא ניתן להגלות. — אומר פיני. — אין איש יודע, מה ילד לו יום מחר. גם קארניגי, הוא אומר, גם ראקינפילר לא ידעו מעולם, כי יגיעו למדרגה גבוהה כל־כך בסולם העושר...

ואולם עד שיגיע פיני למדרגה גבוהה בסולם העושר, הריהו מתגלגל ביסורים ונכשל שבע פעמים ביום. והכל בשל טבעו המבוהל, שעושה הוא תמיד את מלאכתו בחפזון ובלא זהירות כל־שהיא. וגם ראיתו הקצרה עומדת לו לשטן על דרכו. בכל יום ויום הוא חוזר הביתה צרוב ופצוע.

פעם אחת חזר בערב וחוטמו פגוע. זו מנין לו? מטפל היה במגהץ — וצרב את חוטמו. איזו הדרך בא המגהץ ונגע בחוטמו? אמר פיני, כי חוטמו לא המתין עד אשר יטריח המגהץ את עצמו ויגיע אליו. לא המגהץ, הוא אומר, הלך אצל החוטם, אלא החוטם הלך אצל המגהץ. הכיצד? עומד היה פיני לבקש חומר למלאכתו, ומפני קוצר ראיתו נחן אל השלחן והתחיל ממשש בידיו — ופגע קצה חוטמו במגהץ המלובן...

— חרל־אישים, גם כשהוא נופל על התבן, נוגף רגלו באבן...

מימרא זו של מי היא? כסבור אני, שמשערים אתם בעצמכם, כי ברכה אמרה זאת. יפה כחה של גיסתי במאמרות שנונים ובמשלי חכמים!...

ז.

דעתה של ברכה אינה נוחה ממנו. וגם דעתה של אמי כך. וגם טייביל אינה שבעה רצון. כלום ראיתם מימיכם נשים שמחות בחלקן? מבכות הן עלינו, על הגברים, שמוכרחים אנחנו לעבוד עבודת־פרך באמריקה. וכי קלה בעיניכם עבודת בתי־המלאכה, שמפרכת את הגוף ואת הנשמה גם יחד?! מכיון שהאיר הבוקר, אתה מצווה לעמוד הכן על מלאכתך. הנסיעה לבית־המלאכה נמשכת שעה ארוכה, ומתפלת שחרית בודאי שאי־אתה בן־חורין להפטר. אמור מעתה, אימתי אנו חייבים להשכים בבוקר? ולאחר את זמן בואך לבית־המלאכה אפילו כדי רגע אחד אסור מטעם המשגיח. מי שאחר לבוא חמשה רגעים לאחר הזמן הקבוע — פוחתים לו שכר חצי־יום. תאמר: כיצד יודעים בבית־המלאכה, אם אחרת לבוא כדי רגע אחד, או לא? — באמריקה יודעים הכל. מנהג נהגו באמריקה, שכל בית־מלאכה יש לו אורלוגין מיוחדים לכך. כשאתה בא בבוקר לבית־מלאכתך, אתה מצווה לגשת תחילה אל האורלוגין ולכבוש שם את כרטיסך במכבש העשוי לדבר, ובזה ציינת את שעת בואך — את מספר השעה והרגע בדיוק. אחר־כך בא המשגיח ומעיין בכרטיסך ומדקדק עמך כחוט השערה.

ח.

חוששני, שלא נאריך ימים בבית־המלאכה. אחי אליהו אומר, כי הפועלים נפגעים כל הימים על־ידי המשגיח ונאנחים תחת עולו הקשה. כל בית־מלאכה באמריקה יש לו משגיח, זה רב־הפועלים, הממונה להיות צופה הליכותיהם של העושים במלאכה, ובלעדיו לא ירים איש את ידו ואת רגלו. ולא משגיח אחד יש, אלא משגיחים הרבה. כל דיוטה ודיוטה — ומשגיחה המיוחד. בדיוטה זו, שבה עובד אחי אליהו, מנו למשגיח איש צר ואויב, כהמן הרשע בשעתו. לשעבר היה אף הוא חייט, אלא שמצא חן בעיני בעל־הבית ונתעלה והגיע למדרגת משגיח. הפועלים אומרים, כי פגיעתו של זה קשה אף מפגיעתו של בעל־הבית בכבודו ובעצמו. וקול העבירו בבית־המלאכה, כי המשגיח מזיז את מחט האורלוגין לפנים, כדי להקדים את השעה, ובזה הוא גורם תקלה להפועלים לאחר את זמנם בכל שעה שהם באים. מה תאמרו לתעלולי רמאי שכמותו?... וחברנו פיני מספר מבית־מלאכתו גדולות ונצורות גם מאלה. המשגיח שלהם, הוא אומר, אינו נותן רשות להפועלים להשיב רוחם אל קרבם ולעיין אפילו בעתון. המפסיק מלאכתו וקורא עתון בבית־המלאכה — הרי זה מתחייב בנפשו! ולעשן סי־גאריטות — על אחת כמה וכמה! וגם לדבר דבר ביניהם אסור להם. הדממה בבית־המלאכה, הוא אומר, רבה כל־כך, עד כי נשמע קול הזבוב בעופפו. אף הגה קל, הוא אומר, לא ישמע, אף רחש כל־שהוא, מלבד קול רעש המכונות ושקשוק הגלגלים. עוד מעלה אחת אתם מוצאים בבית־מלאכתו של פיני. שם מחממים את המגהצים בגאז. אל תקרא ג א ז בפתח, אלא ג ז בסגול. כך הוא נוסח אמריקה. אמנם אין בין „גאז“

שבמקומותינו ובין „גז" שבאמריקה ולא כלום: מה זה מסריח — אף זה מסריח. ואף־על־פי־כן אסור לו לאדם באמריקה לאמר ג א ז. חייב אדם לאמר ג ז. להכעיס את כל העולם כולו. ברי לי, אילו אמרו במקומותינו ג ז, היו באים בני־אמריקה ומעקמים את הכתוב ואומרים ג א ז.

ט.

אם כה ואם כה — והגאז של המנהצים מערפל את מחם של הפועלים בבית־המלאכה ומחליש את לבם כל־כך, עד שהם מתעלפים ופוסקים ממלאכתם. וכשמגיע יום הששי בשבת, פותחים להם מישכרם. בעלי־הבתים מבקשים להם תואנות תמיד. פעם אחת אחרת כדי חמשה רגעים — מיד פוחתים לך חצי היום. פעם שניה הקדמת לצאת — שוב חצי יום. פעם שלישית התעלפת מחום הגאז — קפחת שכר יום תמים.

לא, לא נוכל לשאת עוד את העול הנורא, הנעשה לנו בבתי־המלאכה לעיני השמש. חייבים אנחנו לקרוא שביתה ממלאכתנו!

אַקְלִימָה שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל בִּמְקוֹרוֹת הָעִבְרִים הַקְּדוּמִים

מאת

ד"ר ישראל שפירא.

(המשך).

קולות וברקים.

קולות וברקים רגילים ומצויים בארץ־ישראל. על־פי רוב יבואו בחורף בתור אחד המחזות של ימות הגשמים וירעישו את הארץ. הרעש היה למשל בפי הנביאים תמיד[20]. בקיץ, בימי ההורב, אי־אפשר שתרעיש הארץ, כשם שאי־אפשר שהשמים ימטירו מטר בימים החם. רק פעם אחת נזכר בתנ"ך מאורע, שקולות ומטר ירדו בימי קציר החטים (שמואל א' י"ב, י"ז), אך זה היה לנס ולפלא. בזה נבדל אקלימה של ארץ־ישראל מזה של ארצות הצפון, שבהן קולות וברקים מופיעים רק בירחי הקיץ. אל הרעמים והברקים מתחברות לעתים רוחות גדולות, ולעתים גם ברד חזק. כדי להסתר ולהנצל מקוי הברקים ומהלומות הרעמים, היו משתמשים באמצעים הרומים במובן ידוע לאותם של הזמן החדש. בודאי למדו מן הנסיון את כח הברזל, הקולט בקרבו ומעביר מן הארץ חצי הברקים, ולכן נתנו ברזל בין האפרוחים מפני הרעמים ומפני הברק (תוספתא שבת ו', י"ט). וסימנים נתנו בברקים להבחין עצם גבורתם[21].

שלג וברד.

אף־על־פי שארץ־ישראל, לפי תכונתה הגיאוגראפית, היא בעלת אקלים חם, שמזגו עולה אף בימות החורף מעל לנקודת האפס, בכל זה ירידת שלג לא היתה חזון יקר בשנים קרות. עונת השלג חלה כרגיל בימי החורף, הנקראים מטעם זה גם כן ימי השלג ומסומנים לפעמים בשם זה בנגוד לימי הקיץ. ירידת שלג בימי קיץ יוצאת מגדר הטבע, כירידת מטר בעונת־שנה זו[22]. רשימות בודדות מירידת שלגים בחדשי החורף השונים נזכרות בתלמוד. כשהלל לא מצא להשתכר ולא הניחו שומר בית־המדרש להכנס, עלה ונתלה וישב על פי ארובה, כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון... אותו היום ערב שבת היה ותקופת טבת היתה וירד עליו שלג מן השמים. כשעלה עמוד השחר... עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג" (יומא ל"ה ע"ב). השלג נראה גם בחודש אדר. מיראה, כי בשנים קרות השלג והצינה ימשכו גם בחודש ניסן, עיברו את השנה והתקינו אדר שני[23]. משל היה בפי העם: אם תור בצפר בתלג ימות ובטיהרא בטול תאינה ידמוך וישלח משכיה דין הוא אדר (סנהדרין י"ח ע"ב). כלומר: אם השור מת בבקר בשלג (מחמת הצינה) ובצהרים ינוח בצל תאנה ויתחכך בה (מחמת החום) זהו חודש אדר. השלג יותר מצוי על ההרים[24]. חשיבותו להרים רבה פי־חמשה מזו של המטר לארץ[25]. ושוכב השלג על ההרים אף בניסן, אייר וסיון, הירחים הראשונים של הקיץ, כי רק לאט־לאט ימס מהקוים החמים של שמש האביב[26]. אז יזלו מי השלגים[27] וירוו את הארץ, ויולידוה ויצמיחוה כמי הגשמים[28]. שלג־עולמים יכסה רק את הרי הלבנון (ירמיה י"ח, י"ד). בימים חמים ובוערים היו מביאים פסות שלג משם או מן הרים אחרים, שהיו עדיין מכוסים בשלג בירחי הקיץ הראשונים ומכינים צינת שלג להשיב נפש הקוצרים (משלי כ"ה, י"ג). בחבלי הארץ הנמוכים יורד שלג בחורף לעתים רחוקות, בעמק הירדן לא יראה כלל.

השלג רב וגדול במקומות הארץ הגבוהים. בתנ"ך מסופר, כי בניהו בן יהוידע הכה אריה בתוך הבור ביום שלג (שמואל ב' כ"ג, כ'). כשנסע טריפון עם פרשיו להתנפל על מצודת יהודה, נעצרו מלכת, כי ירד בלילה ההוא שלג רב מן השמים (חשמונאים א' י"ג, כ"ב). שלג גדול עצר את הורדוס בדרכו לשים מצור על צפורי (מלחמות היהודים, ספר ד'). שלש אמות היה גבהו של שלג, שירד בימי הלל (ראה למעלה). השלג היה לפעמים למחתה ליושבי הבתים הנמוכים והקלים, כי בכובד משאו

[20] ישעיה ל', ל'; ירמיה י', י"ג; תהלים י"ח, ח'; כ"ט, ג' ועוד.

[21] ברקא יחידאה וברקא חיורא וברקא ירוקתא... כולהו קשיין (ברכות נ"ט ע"א).

[22] עיין משלי כ"ו, א'.

[23] „אין מעברין את השנה... לא מפני הצינה ולא מפני השלגים... ואם עיברוה, הרי זו מעוברת" (תוספתא סנהדרין ב', י"ב).

[24] תלגא לטורי (תענית ג' ע"ב). עיין גם כן שבת קנ"ב ע"א: „טור תלג סחרוני גלידין".

[25] „מעלי תלגא לטורי כחמשה מטרי לארעא" (תענית ג' ע"א).

[26] „חמה מהלכת ניסן אייר וסיון... בהרים כדי לפשר את השלגין" (פסחים צ"ד ע"ב).

[27] איוב ו', ט"ו; ספרי דברים ל"ט.

[28] ישעיה נ"ה, י'.

יפוצץ את הגגות ויחדור אל תוך הבתים פנימה. אשת חיל לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים (משלי ל"א, כ"א). שם החוות תימן וצפון החזקות מהוות את השלג או מעוף מעופף ויצטבר כארבה החמדים [illegible] העתים קרובות לפני השלג [illegible] [illegible] את הדרכים [illegible]

הברד בא ברגיל בהיות ברק ורעם, קולות ומטר, והוא נחשב לאחד מחזיונות הטבע של הזוה. זרם ברד שער [illegible] (ישעיה כ"ח, ב'). [illegible] אבני ברד לתכו ארצה (בן סירא מ"ג, ט"ו). אבני הברד היו לפעמים [illegible] וכבדות מאד. בנוס האמורים מפני ישראל הם במורד בית חורון, וה' השליך עליהם אבנים גדולות כן השמים עד עזקה וימותו. רבים אשר מתו באבני הברד מאשר הרגו בני ישראל בחרב (יהושע י', י"א). כבדית החמישית (תהלות ס"ז, כ"א) מסופר, כי ברד תחת כמו כבר ירד מן השמים. הספור הזה, כאמור, מופלא הוא, אבל [illegible] ושיטות קלמוניות, המעידות, כי ירד פעם בארץ ישראל ברד כבד כעין זה שבמצרים, אשר הכה כל אשר בשדה מאדם ועד בהמה [illegible] [illegible] ברד כבד העמיד בסכנה [illegible] את זרע האדמה, ולכן היתה עצת החכמים [illegible] את האדמה פעמים [illegible] לפרק הראשון [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

טל וכפור

[illegible]

[illegible] ישותו של הטל בכל רסיסי לילה (שיר־השירים ה', ב'). ישותו של הטל בכל תקפו מורגש ביחוד לפני מבוא השמש באור הבוקר, [illegible] אולם משהשמש יוצאת וקורנה יחמו את הארץ [illegible] [illegible]

[illegible]

חז [illegible] עשירה הנא ארץ־ישראל בטל, ומכמן [illegible] במצא נגבע במקבת [illegible] האדמה [illegible] מטר השמים [illegible] החורף, מן טללים [illegible] בזמן הקיץ [illegible] הטל [illegible] את האדמה [illegible] [illegible] שונים. בכלל, הטל נחשב למתת־אלהים. יצחק ברך את בנו לפני מותו: ויתן לך האלהים מטל השמים (בראשית כ"ז, כ"ח), ומשה בברכתו לעמו וארצו קרא: אף שמיו יערפו טל (דברים ל"ג, כ"ח) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] קל"ג, ג').

לפני התלמוד [illegible] הטל מעולם לא נעצר[31] [illegible] כששעתו [illegible] פוסקים מהלכם, אבל לא להמטר, שהשמים לעתים יעצרוהו, בשנות־בצורת. אולם לא תמיד היה הטל לברכה (תענית ג' ע"ב). יש שטללים רעים או טללים קשים[32] [illegible] קללת אלהים רבצה על הארץ מיום שחרב בית המקדש [illegible] הטל [illegible] היו משפיעים לרעה על התבואה ועל הפירות. תדע שנתארו טללים: בראשונה כשהיה [illegible] יורד על הקש ועל התבן היה מלבין... [illegible] מרובין מחברותיה פירותיה מרובין ועכשו פירותיה מועטין" (תוספתא סוטה ט"ו, ב').

בימי החורף, [illegible] בארץ, יהפך הטל לכפור. כפור הוא מה שיקפא מהמים היורדים בטל[33]. הכפור מפזר כאפר (תהלים קמ"ז, ט"ז) [illegible] [illegible] [illegible] יפה מאד.

בארץ־ישראל

[illegible]

אחרי הפסקה ארוכה של שלש שנים ומחצה התחיל ישוב העברי בארץ־ישראל שוב פעם [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר... [illegible] (תענית ג' ע"א). [illegible] [illegible] תענית פ"א הלכה א').

[31] [illegible] ירושלמי [illegible] וירא רבא פרשה כ"ח).

[33] [illegible] כפור וטל נזכרים [illegible] (שמות ט"ז, י"ד).

[illegible] [illegible] (תוספתא פרה ט', ג') [illegible]

[30] שמות ט"ז, י"ד; [illegible] (תוספתא פרה, שם).

[illegible]

[illegible] בראשונה [illegible] שעברה [illegible]

[illegible] שׁישׁה, למציאות גדולה, יותר גדולה אולי מכפי כחותינו — זו היתה [illegible] הכללית. ומתוך הרגשה זו נתאסף קומץ של עסקנים הנשאר [illegible] חדש ובלתי־רגיל במשך כל ימי המשבר.

[illegible] בקול קורא „אל הצבור" כתוב לאמר:

[illegible]

בתוך יהדות [illegible] ואנחנו, תושבי ארץ־ישראל [illegible] בתוך המבוכה הכללית.

בהרבה עמל עלה לנו הדבר הזה. הרבה היה עלינו לסבול במשך [illegible] הרבה הרפתקאות ומצוקות עברו עלינו, אבל בכל אלה — [illegible] כמעט שלא נפגם [illegible] הלאומי שהיה בידינו נשמר! [illegible] עכשיו, ברגע הנוכחי, עלינו להמשיך בתפקיד העיקרי הזה בתנאים [illegible] המתהוים כרגע בחלק מארצנו — ביהודה. על סף התקופה החדשה עלינו לזכור היטב תפקיד מציאותנו בארץ הזאת. אנחנו לא באנו הנה לבקש כל איש רק את אשרו הפרטי, כי אם להניח את היסוד [illegible] לא היה ואין מטרות [illegible] הארץ הזאת, שהיתה [illegible] עד עכשיו, ובהם אנו באים [illegible]

[illegible]

[illegible] כל צורת חיינו הפנימית צריכה [illegible] ונמהרה מהכרת המצב הקודם צריך להתבונן מחדש. רשפה [illegible]

[illegible] הישוב כולו ושבו נפגוש גם אותם הכחות הצעירים, אשר [illegible] קוראים את כל חברי מפלגתנו — חברי „הפועל הצעיר" [illegible] מהגנת העובדים [illegible]

[illegible] להמנע בעיקר מצעקנות והפרזה.

[illegible] רכוז ועבודה.

[illegible] סף התקופה החדשה, [illegible] גם את בשורה במכתב [illegible]

במכתב חוזר זה כתוב:

[illegible]

[illegible] שעה היסטורית זו צריכה למצוא פה ישוב עברי, שיש לו [illegible] ה ק ו ד ם, מעת הקבצת [illegible] אחרים את חריסות מוסדותינו הישוביים, אך בשמם אנו צריכים לדגול, ובכחם אנו צריכים להתיצב בתוך גוף חברתי לאומי, מסודר ומאוחד [illegible] ובאסיפה האחת המשותפת לכולנו, האסיפה ההיסטורית של כל האומה כולה שבכל מדינות העולם.

המשטר החדש צריך למצוא פה לא פיזור [illegible] שונות, לא יחידים מובלעים בתוך הערבוביה של עירונים ופלחים שבארץ, אלא ישוב לאומי אחד, עברי ומסודר, שיש לו תרבות מיוחדת [illegible] את [illegible] במשא ומתן שלה עמנו.

א) המושבות שלנו צריכות להתיצב בצורה זו, שהיתה להן לפני הכרזת המלחמה, כל אחת עם הועד שלה, עם ספרי־האחוזה שלה, עם התקנות שלה, עם המיליציה שלה, היא השמירה וכו'.

ב) הקהלות העירוניות שלנו צריכות להתיצב בועדי הסתדרותן שלהן, עם חברותיהן, עם בתי־הספר שלהן, ועם באי־כח כל המוסדות העברים החשובים שלהן, עם משפט השלום שלהם וכו'.

והיהדות כולה פה — היא צריכה להתיצב בתור לאום אחד, בעל שפה אחת, השפה העברית, שאותה צריכה הממשלה להכיר גם בתור שפה רשמית שלנו, שעל־פיה היא פונה ליהודים ככתבם וכלשונם. ובה אנחנו מצדנו צריכים לפנות אליה בכל כתבינו בחתימותינו בעברית, בצירוף תרגום אנגלי לעת הצורך, בתור העתקה בלא החתימה המקורית.

ובתור לאום שכזה אנו צריכים להתיצב באורגאן עברי, עתון רשמי שלנו, המשמש בימה עברית לכל צרכינו שלנו, היהודיים והכלליים, ושהוא יהיה גם המליץ בין הממשלה והעם, עם ישראל שבארץ־ישראל.

והנה קהלת יפו ומושבות יהודה הן הראשונות, שנכנסו תחת חסות המשטר החדש, והן הן המחויבות להתיצב לפנינו מן השעה הראשונה בצורה לאומית זו. ועל כן מן ההכרח הוא, כי באי־כחן של הקהלות הללו יתאספו בהקדם האפשרי להתיעץ בדבר הצעדים הפוליטיים הראשונים שלנו, כדי שנכנס בתכסים ידוע ומוסכם לכולנו, לטובת ישובנו ועתידנו בארץ ולכבודו של עם ישראל כולו, שעיניו צופיות אלינו פה.

מובן מאליו, כי עם השעה הראשונה, שהסתדרותנו המחודשה תוכל להתאחד עם העיר הקדושה שלנו ירושלים ת"ו, וכמו כן גם עם כל שאר הערים והמושבות שלנו שבשומרון ובגליל, נזדרז להתקשר עמהן מיד, מבלי להחמיץ אף שעה אחת. אך לעת־עתה כל אלה הקהלות ונקודות הישוב שלנו, היכולות להסתדר, חובתן הלאומית היא, שלא להזניח את הדבר אפילו לפי שעה.

לתכלית זו נתאספו פה, במושבה פתח־תקוה, באי־כחה של קהלת יפו ובאי־כח של מוסדות כלליים שלנו, ונבחרה ועדה מסדרת זמנית, שתעודתה: א) לזרז את המושבות והמוסדות הכלליים שלנו ביום היותר קרוב ואפשרי; ב) ביחד עם זה לעשות לעת־עתה את הצעדים שאינם סובלים דחוי; ג) וכמו כן לגשת תיכף ומיד להוצאת העתון הנזכר למעלה בצורה האפשרית לפי שעה, שהוא יהיה האורגאן של הסתדרותנו, בכל שאלותיה העומדות יום יום על הפרק, בימה רוחנית, המאחדת את ישובנו ומבשרת ומודיעה לכל ישראל על מצבנו וענינינו בארץ והשופר המעורר לדעת הקהל כלו.

לחברי הועדה המסדרת נבחרו: ה"ה ב. יפה, מרדכי בן הלל הכהן, ד"ר נ. טורוב, ש. בן־ציון־גוטמן, ד. איזמוזיק, י. שפרינצק, ד. סבירדלוב, פרידמן והנברת רחל ינאית. ועם השעה האפשרית הראשונה ישתתף גם חברנו הנכבד מ. דיזנגוף, שלצערנו איננו עדיין פה אתנו.

ובהודיענו את כל זה לכ', אנו מבקשים אתכם, כי תואילו לבחור חבר אחד בתור ציר באי־כחכם לאספה המכוננת, אשר תהיה ביום ג', י"ב כסליו, בלשכת המשרד הארץ־ישראלי, אשר בשכונה תל־אביב. באספה יקחו חלק כל חברי ועד התאחדות המושבות וחברי הועד המסדר.

הננו פונים אליכם, אחים, בשעה אשר קול יריות התותחים מרעיש מסביב את חללה של פתח־תקוה שלנו אך גדולה היא השעה העומדת לפנינו ואין להחמיצה, ויפה שעה אחת קודם, כדי שבכל רגע ימצא אותנו עד כמה שאפשר מותקנים ומזומנים לפניו.

בברכת התחיה והתקוה הלאומית וכו'.

הקול־הקורא „אל הצבור" והמכתב החוזר של הועדה המכוננת — אלה היו שני מכתבי־הבשורה הראשונים, שבשרו והדגישו את ערך השעה הנוכחית וציינו את הקוים היסודיים של קביעת צורת חיינו החדשים בשטח הנכבש.

אחד הצעדים הראשונים בפעולה הצבורית המחודשת היתה ההתודעות לרשות החדשה. שאלת יצירת ריפריזינטאציה לאומית מתאימה של היהדות הארץ־ישראלית כלפי חוץ וכלפי פנים עמדה על הפרק בישיבת העסקנים הראשונה בפתח־תקוה. השאלה הזאת נעשתה לשאלה בוערת בתביעות השעה ומצאה לה את פתרונה על־ידי בחירת ועדה מכוננת, שעליה להכין אספת צירים מבאי־כח כל הנקודות הישוביות שבשטח הנכבש, לשם קביעת צורת חיינו הפוליטיים ולשם בחירת הריפריזינטאציה הדרושה. אולם עד שהאספה הזאת תצא לפועל התחילה למלא את התפקיד הזה הועדה המכוננת.

ההחלטה המעשית הראשונה של הועדה היתה, לגשת תיכף להוצאת עתון־יומי בשם „ארץ־ישראל", אשר ישמש עתון אופיציוזי של הסתדרות יהודי ארץ־ישראל. בינתים נפתח הדרך בין פתח־תקוה ויפו, וגולי יפו בפתח־תקוה החלו לשוב לגבוליהם. מתחילה שבו רק משפחות בודדות, ובבתים השוממים של תל־אביב העזובה נכנסה רוח חיים. אלה שיצאו בדמעה נכנסו ברנה. מצב הרוחות היה מרומם, וההרגשה הכללית היתה, כי „שבים בנים לגבולם".

אולם כל זה נמשך רק ימים מועטים. הצבא הטורקי שב לפתח־תקוה, והקשר בין יפו ופתח־תקוה נפסק. הרבה משפחות נפרדו ונתחלקו, חלק מהם הספיק לעבור ליפו וחלק נשאר בפתח־תקוה. מצב־הרוחות נעשה קשה. הדאגה לפתח־תקוה ולגורלה של כפר־סבא היתה גדולה מאד. גם מירושלים נסתם כל חזון. — כל זה הכביד על החלק המשוחרר. הורגשה פגימה רבה, חוסר אחוד וחוסר שלמות. אולם קומץ העסקנים, שבמקרה הספיק עוד לעבור ליפו בימים הראשונים, טרם שפתח־תקוה נסגרה, הספיק לקבוע איזו צורה צבורית להישוב היפואי הזמן, המוסדות הצבוריים החלו לפעול, ועד העיר, ועד תל־אביב והמשרד הארץ־ישראלי נפתחו, ועם הרשות החדשה נקשרו הקשרים הראשונים של התודעות הדדית.

בינתים הגיעה הבשורה על־דבר כבוש ירושלים. אחרי מלחמות ממושכות בסביבות ירושלים נכנס הצבא הכובש לשערי המטרופולין של ארץ־ישראל בערב חג המכבים.

כבוש ירושלים עשה רושם חזק בכל פנות הישוב המשוחרר. בימים האחרונים שלפני הכבוש סבל הישוב היהודי בירושלים סבל רב מתגרת ידי הממשלה הקודמת. טובי העיר וראשיה גורשו לפנים הארץ, ורק במקרה ובאופן פלאי נשארו בא־כח המשרד הארץ־ישראלי ובא־כח האפ"ק במקומם, באשר הממשלה הנסוגה לא הספיקה לקחת אותם אתה.

העסקנים המועטים, שנשארו בירושלים, הספיקו גם הם ליצור תיכף את הקשרים הנחוצים עם הרשות החדשה: ותיכף כשהקשר בין יפו וירושלים נעשה אפשרי, נזדמנו גם עסקני יפו בירושלים, כדי להועץ במסיבה משותפת על־דבר המצב ודרישותיו.

ימים מועטים אחרי כבוש ירושלים השתחררה גם פתח־תקוה. עם שחרורה של פתח־תקוה נתאחד כמעט כל הישוב העברי ביהודה תחת הרשות החדשה. נשאר רק כפר־סבא עם 1400 נפש מגולי יפו ופתח־תקוה מעבר השני של החזית.

באותה השעה הורגש הצורך להוציא לפועל את החלטת הועדה המכוננת בפתח־תקוה בדבר קריאת אספת הצירים. וביום י"ח טבת נפתחה ביפו האספה הראשונה של באי־כח כל הנקודות הישוביות בשטח הנכבש.

האספה המכוננת, שהתאספה במלואה באולם המשרד הארץ־ישראלי, היתה בלי שום ספק מומנט היסטורי בדברי ימי התקופה החדשה. בפעם הראשונה, אחרי תקופה כל־כך ארוכה של קונספיראציה הכרחית, הורגש פתאום חופש הנשימה, חופש הדבור וחופש התנועה. ובפעם הראשונה אחרי שלש שנים וחצי התאספו באי־כח הישוב העברי ביהודה לדון לא בעניני המשבר ולא בצרות־היום, כי־אם בשאלות לאומיות אקטואליות, בעיות מעוף רחב, ובבנין החיים שלנו, בתנאים החדשים.

מכל המקומות הנכבשים באו צירים. ומה שהתבלט ביותר — זה היה האלמנט הצעיר, המרובה באספה זו. אולם יחד עם זה מורגש היה חוסר החגיגיות המשותפת, שאספה כזאת, הסוגרת תקופה ופותחת תקופה, איננה מתוארת בלעדיה.

בנאום קצר, אשר ציין את ערך השעה הזאת בחיינו הלאומיים, פתח הד"ר טהון את האספה. את סדר היום פתח הד"ר טורוב בהרצאה על־דבר השפה והתרבות העברית. השאלה הזאת, שהמרצה העיר אותה, היא אחת השאלות היותר אקטואליות ברגע הנוכחי, באשר השפה העברית היא אחד הגורמים העיקריים, הקובע את הצורה להשלמות הלאומית של הקבוץ שלנו, ובאשר הממשלה החדשה נתבעת על־ידינו להתחשב עם השפה הזאת, בתור השפה הרשמית היחידה שלנו בארץ. ואם כלפי חוץ עלה הדבר בידינו למצוא אזנים קשובות לתביעתנו זו, הרי כלפי פנים הצבור שלנו עודנו מזלזל למרי בפרינציפ היסודי בחייני הלאומיים.

בשאלת חידוש משפט השלום העברי פתח ה' מרדכי בן הלל הכהן. משפט השלום, שהיה קיים גם בימי השלטון הקודם לפני פרוץ המלחמה, היה אחד המוסדים האבטונומיים שלנו, שבהתפתחותו הלך ורכש לו אמון וקומפיטינציה בכל הישוב החדש. עם התחלת השלטון הצבאי ריטוריקי והריפריסיות נגד הציוניות הפסיק משפט השרום עת פעולתו הנגלויה. כעת, עם חידוש החיים הצבוריים, עמדה שאלת חידוש משפט השרים על הפרק בתוך הסעיפים הראשיגים ומצאה לה את פתרונה על ידי בחירת משפט מרכזי זמני למשך שלשה חדשים, עד האספה המתיסדת של הסתדרות יהודי ארץ־ישראל.

שאלת הסתדרות יהודי ארץ־ישראל היתה כמעט השאלה המרכזית באספה המכוננת. השעה הנוכחית מציגה את התביעה הקטיגורית לארגון כל הצבור העברי כולו לחטיבה לאומית אחת ויצירת ריפרי־זינטציה לאומית מאוחדת. עוד לפני שתים עשרה שנה בערך, וגם לפני פרוץ המלחמה, נעשו איזו נסיונות בנדון זה, אולם אלה היו נסיונות שלא הצליחו. כעת, עם התנאים החדשים שאנו נמצאים בהם, צריך להניח, שהקרקע יותר מוכשר לכך, ואפשר יהיה להגשים את הדבר יותר בהצלחה מאשר מקודם.

האספה, שנשאה ונתנה בשאלה זו, החליטה לקרוא כעבור שלשה חדשים לאספה מתיסדת על יסוד של בחירות כלליות, חפשיות וחשאיות, בלי הבדל מעמד. עד שתקרא האספה הזאת, מישמשת באת־כח והריפרי־זינטציה של ישוב יהודה הועדה הזמנית, אשר נבחרה באספה המכוננת ואשר עליה הוטל גם התפקיד להכין ולהוציא לפועל את האספה המתיסדת לזמן הקבוע.

בסדר היום של האספה המכוננת עמדו עוד איזה ענינים אקטואליים, שדנו בהם. היה גם סעיף בשאלות העבודה במושבה ובעיר (שעליה צריך היה להרצות החבר י. שפרינצק), שלא הספיקו לדון בה מחוסר זמן.

האספה נמשכה שני ימים, ובנאום הסגירה קרא הד"ר טהון לחידוש העבודה והחיים הלאומיים בלי יאוש ובלי יאות, בהתאם לאפקים הרחבים והחדשים, הנפתחים לפנינו.

בשורת ההופעות הצבוריות בימים הראשונים של התקופה החדשה צריך לציין גם את רוח הדימוקראטיזאציה בסדור החיים הפרלמנטריים שלנו. באבטונומיה הפנימית שלנו, אשר התבטאה גם לפני המלחמה בצורה של ועדי־מושבות וועדי־עיר נבחרים, שלט עדיין פרינציפ של בחירות עתיה, על יסוד של מסים וצנזים אחרים. צבור הפועלים במושבות, האלמנט הצעיר, התימנים וכל אלה, אשר לא נכנסו בגדר הצנזים הקבועים, נשארו באופן זה כמעט מחוץ להנהלת הענינים, ובכל מה שנוגע לצורת החיים הממשיים של הכלל לא היתה להם שום השפעה. הצבור הדימוקראטי נלחם כל הזמן נגד שיטה זו, וגם בימים האחרונים שלפני הכבוש נזרקה המלה „דימוקראטיזאציה של ועדי המושבות" בתוך צבור הפועלים. התנועה הזאת והאספות, שהיו בנדון זה בעצם הימים היותר קשים של המועקה הפוריטית בארץ, לא היה להן, כמובן, שום ערך ממשי. עם השנוי שחל מארץ מתחילה השאלה הזאת להתקרב אל פתרונה. המורים של בחירות לועדי המושבות ברחובות, ראשון־לציון, גדרה, הולך כבר בדרך של דימוקראטיזאציה ידועה. פורמולה דימוקראטית יותר מסוימת נתקבלה ביהיטית ביחס לבחירות ועד־העיר ליהודי יפו.

גם מקומה של שאלת האשה לא נעדר מסדר היום בתקופה הקצרה, אשר אנחנו מדברים עליאדותיה. אמנם האספה המכוננת לא יכלה לביוע את הפורמולה הדימוקראטית של הבחירות במלואה, וההוספה הקטנה „בלי הבדל מין" לא רכשה לה את שני שלישי הדעות, אשר נדרשו, כדי שזו תשמש הוראה מחייבת את הועד הזמני, שעליו להכין את האספה — וגורל ההוספה הזאת נמסר לידי הועד הזמני. אולם, למעשה ובחיים, נתגשמה כבר ההוספה הזאת באיזו מקומות. בראשון־לציון השיגה האשה את זכותה לחצאין, ובמושבות הקטנות באר יעקב ועין גנים זכו כבר לראות את הנשים הראשונות בועדי המושבות.

עובדה זו של כניסת האשה לתוך החיים האזרחיים בארץ היא אחת המתנות היותר יקרות של הימים החדשים. לא כתובעת זכויות יורידיות הופיעה כאן האשה, כי אם בתביעה נפשית לשאת בעול החובות של עבודת שחרור העם. ז כ ו ת ה' ע ב ו ד ה — זוהי הזכות העיקרית, שדרשה הצעירה החלוצה לעצמה. גננת ומורה עברית, פועלת ואשה עובדת — זוהי הדרך של העבריה החדשה בארץ, המציינת את כניסתה לחיינו הלאומיים האקטיביים, זוהי הדרך, המבססת בסוס נוסף את זכותה הטבעית של האשה להיות בעלת זכויות שוות בחברה. וצריך לשער, שהועד הזמני, שבידו ניתן להחליט, אם הבחירות להאספה המיסדת תהיינה שוות, גם „בלי הבדל מין", בודאי לא יעיז לשלול מהאשה מה שמגיע לה, ויאשר בהודעה רשמית את דבר שחרורה של האשה העבריה בארצנו מגלותה — גלות הפאסיביות הלאומית.

בקשר עם התחדשות חיי הצבור, ובקשר עם התביעה לרכוז הכח הצעיר לתפקידים שונים בצרכי השעה, עומד על סדר היום ברוב המקומות ענין התחדשות ה„מכבי". „הפועל הצעיר" מתיחס הפעם בתשומת־לב מרובה לענין זה. בהחרטות שלנו על־דבר ה„מכבי" אנו מכירים ב„צורך השעה" להתחדשותו, לא בתור אגודה של חובבי ספורט כמקודם, כי־אם בצורה כוללת ומקיפה את כולנו — את כולנו, השואפים לכך, שיקוים בנו פסוק זה, שהיה שגור בפי עם רומא מחריב ארצנו: „נפש בריאה בגוף בריא". גם הועד הזמני של היהודים בשטח הנכבש קבל החלטה, המכירה לצורך השעה את התחדשות ה„מכבי", ויקדם אותה בברכה.

התחדשותו של ה„מכבי" באה הפעם מתוך חבה והתענינות כללית, מתוך רצון, שיעלה למדרגה של הסתדרות כל הכחות הגופניים שלנו, אשר יהיו חדורי קנאה פאטריוטית וכשרון למעשים פאטריוטיים גדולים, כדוגמת יהודה המכבי, אביה הרוחני, שהיא נושאת את שמו עליה.

נתחדשה גם העבודה הציונית בארץ. בארבע שנים בערך נשללה מאתנו האפשרות למלאות את חובותינו הגלויות והרשמיות להסתדרות הציונית. פקודת איום של „מות יומת" נתלתה על המלה „ציוניות", והרבה מאתנו דנו לגניזה את התעודות היקרות לנו, המציינות את שייכותנו לאותה התנועה, שהתחיה הלאומית של העם העברי חרותה על דגלה.

וכעת, עם התחדשות החיים הציוניים, הורגש הצורך לחדש גם את חובתנו לקרן הקיימת ולהסתדרות הציונית — לשקל!

עם הרחבת הפרספקטיבה הלאומית והמושגים הציוניים מקבל גם השקל ערך חדש ונוסף בשבילנו ונעשה לגורם אורגניזאציוני חשוב של אותו הקבוץ הלאומי, שבשורת ה„בית הלאומי", בשורת שחרורנו, ניתנה על כתבתו. השקל נעשה איפוא בשבילנו לסמל הרשמי של הנתינות העברית הלאומית.

בכל מה שהתרחש והתבטא במרכזי הענינים שלנו, בתקופה הקצרה מימי כניסת הצבא הבריטי אל הארץ עד היום הזה, היו הרבה רגעים מעודדים ומחניפים להתקוה הלאומית שלנו. אולם היו גם רגעים, שרמזו למדי על המכשולים הרבים ואבני־הנגף, העומדים עוד על דרכנו. שלשת ירחי־מספר של חיים פוליטיים בתנאים החדשים גרמו לעליות וירידות חליפות במצב הרוחות; ומה שצריך לציין בעיקר זהו, כי מרכזי הצבור שלנו עמדו בכל פעם על הגובה הדרוש, בהבטוי הלאומי ובשמירת הפריסטיג בהתאם לצרכי השעה.

אולם מלבד המרכזים הצבוריים, הרי כל מקום ומקום, כל מושבה ומושבה, יש להם היסטוריה לוקאלית שלמה מהתקופה המענינת הזאת של חלופי רשויות. מקצה הררום על פתח־תקוה הרי תקופת המעבר

[illegible]

לסמל הגאולה והתמורה.

חדשות ומאורעות

[illegible] — את פרנקל.

[illegible]

מאתים איש, שבאו מניו־יורק ומערי [illegible]

[illegible]

נעשתה סעודה מתוקנה, שנאמו בה מ. שיינקין, ד. בן־גוריון, א. פרנקל ואחרים. הטירונים עברו בסך בחוצות ועוררו התלהבות רבה.

[illegible]

לועידה כללית באיכה מערי ישראל אשר באמריקה. [illegible]

בין [illegible]

[illegible]

בערים שונות, והסניפים הישנים מתגדרים [illegible]

20 ביוני תקרא ועידה כללית של באיכה כל סניפי „מגן־דוד האדום"

[illegible]

דקטנות של השכונות [illegible]

[illegible]

[illegible] צירים.

[illegible]

שיה, הביע את שמחתו הגדולה על הכרזתה ההיסטורית [illegible] אנגליה.

[illegible]

ביום הראשון עסקה הועידה בענינים מעשיים. ד"ר ש. בנדרלי נתן השקפה בדבר תעודותיה החדישות של הקהלה, ואחרי דין־ודברים נתקבלו בין שאר ההחלטות גם אלה: לרכוש מאת אלף חברים לקהלה ורכפיה [illegible] אגרות; להוציא ירחון באידיש [illegible] ובאנגלית לכל עניני הקהלה; לסדר בכל שכונה של הקהלה מרכז של [illegible]

[illegible] במאנהאטאן [illegible] את מוסדות החנוך היהודים; להציע לפני הועד [illegible] היהודים משאר [illegible]

[illegible] עוזר ליהודים [illegible] בארץ־ישראל.

אל הועד־הפועל של הקהלה נבחרו: צ. ה. מאסליאנסקי, ד"ר [illegible] מאגנס [illegible] וארבורג, ה. [illegible]

[illegible]

— בשבוע שעבר היתה בניו־יורק הועידה [illegible]

[illegible] 103.494 [illegible] 90.200 [illegible]

נשים. הועידה באו 1305 צירים [illegible] מהם מונים רק נשים. מפי הדין־וחשבון של הנשיא נודעה העובדה, כי [illegible] בעיקר

[illegible]

— „האורדן החפשי ברית שלום של באלטימור", בועידתו השנתית הששה־עשרה, שהיתה בימים האלה בבאלטימור, החליט פה־אחד להודות לממשלת אנגליה על גלוי־דעתה הציוני. האורדן קבל את התכנית רבאזילית והחליט לחייב את חבריו לשקול את שקליהם בעד השנה שעברה ובעד השנה הזאת. ד"ר ה. פרידנוואלד, נשיא הפדראציה הציונית באמריקה, והעסקן הציוני ישראל ברודי נאמו בועידה בדבר הציוניות. האורדן הזה מונה 2,400 חברים ושלשים סניפים.

[illegible]

זה מרכיב בראנזאסיטי. דנו הצירים בכובד־ראש מיוחד בדבר הרעיון

[illegible] התנועה הציונית, שמאחדת את כל היהודים [illegible] בועידה.

* * *

— „התאגדות היהודים מפולניה של רוסיה" התאספה בניו־יורק לועידתה השנתית העשירית. ההתאגדות מונה עכשיו 40,000 חברים, השייכים לשלש מאות אגודות. 523 צירים השתתפו בועידה. ההתאגדות יסדה ומחזיקה את בית־החולים „בית־דוד". הועידה החליטה פה־אחד להודות לממשלה האנגלית על הודעתה הציונית, והיא מבטיחה לעזור לפדראציה הציונית באמריקה בכל מפעליה בארץ־ישראל.

— בועידה השנתית של החבר הכללית לחרשי בגדי נשים (אינטערנעשאנאל לײדיס גארמענט װארקערס יוניאן) שהיתה בימים האלה בעיר בוסטון, נתקבלה פה־אחד ובתשואות־חן ההחלטה הזאת: „בשימנו אל לב, כי תנועת הפועלים והסוציאליסטים הכלליים גלתה כבר את דעתה פעמים אחדות לטובת זכותם של עמים קטנים להגדיר את עצמם, וביחוד הביעה את הסכמתה לתקנת ארץ־ישראל בתור מרכז לחיים עברים ולתרבות עברית; — החלטנו איפוא, כי הועידה מסכימה לעיקרים האלה והיא מביעה את רגשי־רצוננו לתנועה של תחית ארץ־ישראל".

— [illegible]

— בעיר קליװלאנד נקראה ביום 30 במאי הועידה השנתית של „ועד העזרה העממית" לטובת היהודים נגועי־המלחמה. באו 105 צירים מן 38 ערים. על־פי הדין־וחשבון יש לראות, כי במשך שמונה־עשר החדשים האחרונים אסף הועד למעלה ממיליון דולאר. הוחלט לקבל חברים, שישלמו שלשה דולארים לשנה לטובת נגועי המלחמה. כמו כן הוחלט, כי הועד הזה ישאר גם להבא הסתדרות מיוחדת ועומדת ברשות עצמה לשם עבודת העזרה, וכי הכספים שאי־אפשר לשלחם אל ארצות־המלחמה ישמשו אחר המלחמה בתור קרן לתמוך ביתומים, שאבותיהם נפלו חללים במלחמה. למעלה מששים אלף דולאר לטובת נגועי־המלחמה נתקבלו ממקומות שונים אל הועידה. נבחרו: ליושב־ראש — [illegible]; לגזבר — ש. גולדברג. לועד־הפועל נבחרו: אברהם רייזין, ה. מיניץ, גדאליאסי, [illegible] המבא ומרת האלפרין.

— ביום ראשון, 2 ביוני, הוחג באולם „עאליאן" בניו־יורק חג הסיום של בית־מדרש לרבנים מיסודו של פרופ. ש. שכטר. [illegible] עשר תלמידים קבלו את התואר רב. שם נמסרה מודעה, כי מנהלי בית־המדרש הזה מתכוננים ליסד אוניברסיטה עברית באמריקה. נקראה אגרת־ברכה מאת לואיס מארשאל, שהזכיר את גלוי־דעתה הציוני של הממשלה האנגלית, אשר בכחו לחזק את ההנהגות. — בשנה שעברה למדו בבית־המדרש הזה שמונים ושלשה תלמידים.

יחד עם זה היה גם הסיום של בית־ספר למורים אשר על־יד בית־המדרש לרבנים. 92 תלמידים קבלו תעודות־מורים, מהם 54 נערות ו־38 נערים.

— הרב הכולל של יפו, רב בן־ציון עוזיאל, שלח אל מלך אנגליה ג׳אורג ברכה ותודה על ההכרזה הציונית. הרב עוזיאל מביע את תקותו, [illegible] אנגליה.

— [illegible] כי המושבה האשכנזית הגדולה „שרונה", הנמצאת בין יפו ופתח־תקוה, נמכרה ליד הציונים במחיר זול מאד. גם שאר ארבע המושבות של האשכנזים בארץ־ישראל עומדות להמכר בקרוב לציונים. שטח המושבות האלה עולה למעלה מחמשה עשר אלף [illegible] הבטחון כארץ־ישראל, כי האנגליים עתידים להשאר שם.

— הציוניים בבלגיה קבלו ריזולוציות, שבהן הם מבארים, כי אינם יכולים להסכים אל התכנית המצומצמת של הציונים האשכנזיים [illegible] בארץ־ישראל מדינה יהודית.

[illegible]

— ידיעה מחרידה הגיעה הנה למערכת ה„טאג", כי הספינה [illegible]

— הגיעה הנה טלגראמה, כי המיליונר היהודי הידוע ל. ברודסקי מקיוב נתמנה למיניסטר בממשלה החדשה של אוקראינה.

הַתְּנוּעָה הַלְאֻמִּית

[illegible]

[illegible] הציונים [illegible] ועשרות אלפים [illegible] וערכו בחוצות דימונסטראציות נהדרות לכבוד הציוניות.

* * *

[illegible]

התנועה ליסד בארץ־ישראל מושבה על שם ד"ר יחיאל צלינוב קבלה עתה צורה חדשה ומגודלת. הועד הפועל המצומצם ביחד עם הקרן הלאומית החליטו לבנות שלשים מושבות, שחמשה־עשר אלף איש יתישבו בהן, בתור מזכרת הוגנת לשם המנהל המנוח של התנועה הלאומית.

* * *

מבית דפוס עברי בארץ־ישראל

בשיקאגו נוסד ועד של ציוניים, שתעודתו לפתוח בארץ־ישראל דפוס עברי גדול מתוקן עם כל המכשירים המודרניים והמכונות הדרושות, כדי שיהא בכחו להספיק ספרים עברים מכל המינים לקהלות ישראל בארץ ובחוץ־לארץ. מקום בית־הדפוס והוצאת־הספרים יהיה בירושלים. הועד מתכוון לסדר חברה גדולה מיוסדת על מניות, [illegible]:

א) להדפיס ולהוציא ספרי־קודש וספרי־חול.

ב) [illegible] דברי־דפוס נאים לממשלה, לבאנקים, לבתי־מסחר, למוסדות צבוריים; להדפיס ספרי־למוד בשביל בתי־הספר והאוניברסיטה.

ג) לברוא מרכז למלה הנדפסת, אשר יתקבצו מסביב לו סופרים ואמנים, הזקוקים למלאכת־הדפוס, כדי להוציא את דבריהם מן הכח אל הפועל.

בית־דפוס והוצאת־ספרים כגון זה יהיה ביכלתו להמציא עבודה לכמה יהודים מדפיסים, מסדרים, כורכים, סטיריאוטיפונים, סוחרי ספרים, שנעקרו ממקומותיהם ומעסקיהם [illegible] זאת יתיק המפעל הגדול קונה את התנאים הכלכליים בארץ.

הון החברה יעלה למאת אלף דולאר, שיכלול שני אלפים מניות בנות חמשים דולאר. מי שקונה מניות מסלק תיכף עשרה אחוזים משויון. החברה תגש לעבודתה תיכף לגמר המלחמה.

לפני המלחמה היו בארץ־ישראל שבעים בתי־דפוס, שרובם היו [illegible] נמצאו ביד הנוצרים. רובם בכולם קטנים, כרות הגון, אלא שלא היו משוכללים ומתוקנים כל־צרכם. כשהיה צורך בהדפסה מהודרת שלחו את ההזמנה לקאירה של מצרים.

[illegible] בתי־הדפוס האלה, ולא על־נקלה יעלה עתה לקוממם על מכונם. ארץ־ישראל החדשה תהא נזקקת

לדפוס גדול ומודרני. גם היהודים בכל תפוצות הגולה יצטרכו לספרים מכל המינים. המוסד האמור יכול למלאות את החסרון המורגש הזה. מוסד כזה עתידות מזהירות נשקפות לו, ואין ערוך לטוב, לתועלת ולהשפעה, הצפונים בו.

ההתחלה כבר נעשתה. בועד העוסק בדבר משותפים סוחרים ומשכילים ציונים בשיקאגו. ראוי הדבר, כי הקהל הרחב יתענין בתכנית המוצעת בזה. מי שרוצה לדעת שאר הפרטים יפנה אל הכופר ליאון זולוטקוף בשיקאגו לפי כתובת זו:

L. Zolotkoff, 1212 Ashland Block, Chicago, Ill.

שׁוֹנוֹת

הבימה העברית בניו־יורק.

בניו־יורק נוסדה זה לא כבר חברה בשם „הבימה העברית", שמטרתה ליסד תיאטרון עברי עממי, שיעבור בערי ישראל שבאמריקה. התיאטרון יציג בעיקר מחזות מחיי ארץ־ישראל.

גדול ערכו של תיאטרון עברי, שהוא דבר חדש באמריקה, להפיץ את רעיון התחיה הלאומית ולהרביץ את דעת הלשון העברית והדבור העברי.

החזיון הראשון, שיוצג בניו־יורק, הוא „אללה כרים", דראמה בשלש מערכות מאת ל. א. אורלוף. הקשוטים והציורים, גם המקהלה והתזמורת יהיו בטעם מזרחי.

בחזיון לוקחים חלק: המשחקים הידועים מארץ־ישראל ליזה ואהרון ועזרא הררי. ישתתפו עוד המשחקים: בן־ציון דלמן, א. ליון, ד. שכנאי ועוד. מנהל המחזה הוא המשחק המומחה מארק שווייד.

„אללה כרים" יוצג ביום א', 16 ביוני, שעה 8 בערב, בתיאטרון „אירווינג פליים", קרן הרחוב הארבעה עשר.

* * *

חדשות ספרותיות.

— במערכת „התורן" נתקבל מארץ־ישראל ה„קובץ לספרות ולעניני העבודה והישוב" בשם „הארץ והעבודה", חוברת א' (ב'). יוצא לאור על־ידי הועד המרכזי של „הפועל הצעיר", יפו, ניסן, תרע"ח. הקובץ מכיל את הענינים האלה: הנוכל? — י. ש—ק; ב) ליסוד מושבי עובדים — א. ל. יפה; ג) מפנקס (לרגל הכניסה) — בר־יוחאי; ד) החוות (ב') — י. ווילקאנסקי; ה) בין מלכות למלכות (רשימות) — י. ל—ן; ו) *** (שיר) — מ. טמקין; ז) רביד הפלאים — יעקב שטינברג; ח) לתנועת החלוץ — ב. כצנלסון; ט) הגליל במשך שלש שנות המשבר — יוסי הגלילי; י) מהימים האחרונים — —ן; יא) בעולמנו — י. סוקר; יב) יחיאל צלינוב — א. ציוני.

הקובץ השני של „הארץ והעבודה" מסתדר בדפוס ויופיע בקרוב.

— הופיעה חוברת ג', שנה שלישית, של הירחון לנערים ולנערות „שחרות", ערוך על־ידי צ. שארפשטיין, וזה תכנה: איך התחילו הילדים ללמוד תורה — הסבא; משבא תור הקיץ (שיר); שמואל הירשנברג — א. ליפשיץ; עם עולי הרגל — דניאל פרסקי; שבת במדבר — על־פי קלמן שולמאן; השיחה העברית; מסופרינו הצעירים; צחוק ושעשועים — א. אוסטרובסקי; חידות — שניידר, הוכברג.

החוברת עושה רושם יפה. ורק תמוה הדבר, כי העורך, שהדפיס מן ה„שתילים" את שירו של יעקב פיכמאן „משבא תור הקיץ", לא פירש שם המחבר על שער החוברת. כלום בושה הוא מעשה כשר זה בשעה שאצלנו באמריקה אין כותבי שירים לילדים?!

בת באה בסמן ברכה, נתרפאה כל המשפחה

אבשר לקרובינו, מיודעינו וידידינו, כי אשתי חנה המליטה בת ונכנה בשם „רוחמה" לציון טוב, כי ירחם ה' עוד את שאר עמו ויטעם על נחלתם כבראשונה בהפרחת תורתנו, שפתנו וספרותנו

בברכת ועתירת מוקירכם ומכבדכם

שלמה למפרט.

אל „הצפירה" בווארשה:

קראתי בגליון „הצפירה" של חודש מרץ, כי אָבי א. א. פיינשטיין בפינסק נבחר שם בתור חבר לועד הפועל של הציונים. זה שלש שנים, שלא קבלתי שום ידיעה ממנו. אבקש מאת מערכת „הצפירה" לעשות לי חסד, אשר לא אשכח כל ימי, ולהדפיס את מכתבי זה בעתונה הנכבד וגם, אם אפשר, לכתוב מכתב אל אבי ולהודיעו, כי שלום לי ולאחי אליהו בכלל.

לפנות אלי על־פי כתובת „התורן" בניו־יורק באמצעות הלשכה הציונית בקופנהאגן.

מר צבי הירש מאסליאנסקי דורש בשלום כל הציונים בפינסק.

מ. פיינשטיין, ניו־יורק, „התורן".

M. Feinstein, "HATOREN". 44 East 23rd Street, New York, America.

הוצאת „שילה" נויורק

יצא לאור ונמצא למכירה

בן־ישראל

מאת צבי שארפשטיין

ספר מקרא לשנות הלמוד השלישית והרביעית.

רוב הפרקים הם היצירות היותר משובחות הנמצאות בספרות העברית החדשה ושכבר הוכח על־פי הנסיון שהן מושכות את לב התלמידים ומשפיעות עליהם.

הספר מכיל 224 עמודים, רובם מנוקדים נקוד שלם ומעוטם — מנוקדים נקוד חלקי, בכדי להרגיל את התלמידים לקריאה בלתי מנוקדת. כמאה עמודים מכילים חמר הכתוב בלשון פשוטה ובסגנון בהיר, שאפשר ללמד אותו בלי כל פקפוק בראשית שנת הלמוד השלישית, ובמחלקות מצוינות אפילו קודם לכן. בספר יש הרבה שאלות ותכניות לכתיבה ולחבורים.

מחיר הספר בכריכת בד חזקה:

ליחידים דולאר אחד ולבתי-ספר — 60 סנט

(בלי כל הנחה ומלבד דמי משלוח.)

לפנות אל:

S. DRUCKERMAN, 50 Canal Street, New York City

סוכננו במערב קנדה הוא:

B. MILLER, 816 Main St., Winnipeg, Canada

גננות ומורים

גננות מומחות ומורים מובהקים בשיטה הטבעית דרושים בבית תלמוד-התורה דבאלטימור. המשכורת הגונה.

לפנות אל:

PRINCIPAL OF BALTIMORE TALMUD TORAH

1029 E. Baltimore Street BALTIMORE, MD.

מר מ. שפירא

הוא סוכננו הראשי בשיקאגו וסביבותיה לקבל חותמים ומודעות בשביל „התורן".

הנהלת „התורן".

הוצאת

„הסתדרות עברית באמריקה"

ספר זכרון

לאליעזר בן־יהודה

(למלאת לו ששים שנה)

ערוך על־ידי ראובן ברײנין

בהוצאה מהודרה (די לוקס)

מחיר הספר 50 סנט עם המשלוח

המזמינים לא פחות מ־10 ספרים משלמים 4.00 עם המשלוח

חוברות לתעמולה:

1. השפה והתחיה מאת דר. ב. מוסינזון. העברית בארצנו מאת י. בן־צבי.
מחיר החוברת 3 סנטים.

2. הספרות העברית ועתידותיה מאת ר. ברײנין. המבטא בלשון העברית מאת א. בן־יהודה.
מחיר החוברת 3 סנטים.

3. „על הספר העברי" מאת ביאליק (מתורגם יהודית).
מחיר החוברת 5 סנטים.

4. ההסתדרות העברית ושאיפותיה מאת ק. װײטמן.
מחיר החוברת 2 סנטים.

5. װאָס איז אידישע ערציהונג? פון י. ז. פרישבערג.
מחיר החוברת 2 סנטים.

6. עברית ולעזים מאת א. בן־יהודה.
מחיר החוברת 5 סנטים.

מחיר כל החוברות יחד עם המשלוח 15 סנטים.

לאגודות עבריות, ציוניות ולבתי־ספר עברים, המזמינים את החוברת מאת י. ז. פרישבערג „װאָס איז אידישע ערציהונג?" או חוברת ק. װײטמן „ההסתדרות העברית ושאיפותיה" במספר לא פחות ממאה אבסמפלרים המחיר דולר אחד המאה עם המשלוח.

לפנות על־פי הכתובת:

HISTADRUTH IVRITH

44 East 23rd Street

New York, N. Y.

הוצאת הספרים „קדימה" 44 E. 23rd St. NEW YORK CITY

ספריה עממית
קבוצה א

יצאה לאור ונשלחה לכל החותמים:

1. ערטר: הצופה לבית ישראל — המחיר 15 סנט, המשלוח 3 סנט.
2. סמולנסקין: נקם ברית — המחיר 12 סנט, המשלוח 3 סנט.
3—4. מנדלי מו"ס: סוסתי — המחיר 25 סנט, המשלוח 5 סנט.
5. פרץ: חסידות — המחיר 10 סנט, המשלוח 2 סנט.
6. בוקי בן יגלי אגדות וספורים — המחיר 10 סנט, המשלוח 2 סנט.
7—8. אורלוף: אללה כרים, דראמה — המחיר 25 סנט, המשלוח 5 סנט.
9. ברנר: ספורים — המחיר 10 סנט, המשלוח 2 סנט.
10. וילקנסקי: ספורים — המחיר 15 סנט, המשלוח 3 סנט.
11. מיכ"ל: קובץ שירים — המחיר 15 סנט, המשלוח 3 סנט.
12. גורדון: פואימות — המחיר 15 סנט, המשלוח 3 סנט.

מחיר הקבוצה כולה $1.60 עם המשלוח.
מכורכים (כל ספר בכריכה מיוחדת) $2.35.
בכריכות בד (כל ספר בכריכה מיוחדת) $2,60
טובי הת"תים ובתי־הספר משתמשים בספרים האלה בתור חומר לקריאה במחלקות הגבוהות.
לאלה הקונים יותר מ־10 קבוצות ראבאט הגון.

ספריה עממית
קבוצה ב
בעריכת ראובן בריינין

ספרים מקוריים ותרגומים שלא נדפסו עדיין.

13—14. א. בן־יהודה: תולדות השפה העברית. תמצית ההקדמה למלונו הגדול שלא נדפסת עדיין.
15. ראובן בריינין: משוררי התחיה. הערכה על ביאליק, טשרניחובסקי, כהן ושניאור.
16. י. ד. ברקוביץ: ספורים.
17. פרופ. נ. סלושץ: איי ים התיכון, ציורי מסע.
18—19. מ. שיינקין: ארץ־ישראל, הארץ וישובה.
20—21. קנוט האמסון: פאן, מתורגם על־ידי מ. ליפסון בצירוף הקדמה מאת ראובן בריינין.
22. מ. ברנשטיין: ספורים ודרמה מחיי הישוב החדש, עם הקדמה מאת ראובן בריינין.

מחיר הקבוצה הזאת לחותמים $1.60 עם המשלוח.
מכורכים (כל ספר בכריכה מיוחדת) $2.10
בכריכות בד (כל ספר בכריכה מיוחדת) $2.35
לחותמים היושבים בקנדה ובגלילים המערביים של אמריקה משיקגו והלאה $1.75 עם המשלוח.
מכורכים $2.25. בכריכות בד $2.50.

מתקבלת החתימה על כתבי שלום־עליכם
בתרגום י. ד. ברקוביץ

ימסרו לדפוס בקרוב 5 כרכים של כתבי שלום־עליכם בתרגום עברי מאת י. ד. ב ר ק ו ב י ץ.

כל הכרכים יופיעו בבת אחת על נייר משובח ומכורכים כריכות בד נהדרות.

מחיר כל הכרכים $7.50

החותמים על כל הכרכים יקבלו אותם בבת אחת במחיר של $5.00.

תנאי החתימה: 2 דולארים בזמן החתימה ו־3 דולארים עם קבלת הספרים (C. O. D.)

סוכנים חרוצים דרושים!

ראשון לספרות המלחמה בעברית!

יצא לאור הספר המפורסם, אשר קנה לו שם גדול בספרות האנגלית

עיקר־הלאומים
The Principle of Nationalities
מאת ישראל זנגביל

עם הקדמה מאת המורשה האנגלי, מר פוירסי אלין
מתורגם לעברית ברשות המחבר על־ידי א. ש. אורלנס
(התרגום שהופיע ב„התורן" עובד ותוקן מחדש על־ידי המתרגם)

מחיר הספר בכריכת עור מהודרה 50 סנט

למוכרי־ספרים וסוכנים, הקונים יותר מעשרה ספרים בבת־אחת, ראבאט הגון.

סוכנים חרוצים דרושים!

Lifshitz Print, 217 E. Broadway, cor. Clinton St.